

**VYHODNOCENÍ PRŮZKUMU ŘEŠENÍ
BEZDOMOVECTVÍ V OBCÍCH S ROZŠÍŘENOU
PŮSOBNOSTÍ**

Obsah

Seznam tabulek	3
Seznam grafů a kartogramů	4
Úvod.....	5
1. Odhad celkového počtu osob ohrožených ztrátou bydlení	7
2. Odhad celkového počtu osob nebydlících	9
3. Charakteristika nebydlících osob.....	11
4. Důvody vzniku bezdomovectví v místních podmínkách.....	13
5. Nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících	18
6. Nástroje k prevenci bezdomovectví	29
7. Informování občanů o možnostech podpory za účelem prevence i řešení bezdomovectví	34
8. Koordinace poskytování sociálních služeb, které řeší bezdomovectví na území působnosti ORP	38
9. Spolupráce v rámci Úřadu obce s rozšířenou působností	42
10. Vyjádření či doplnění informací k prevenci a řešení problematiky bezdomovectví.....	46
11. Závěr.....	50
12. Příloha	52

Seznam tabulek

Tab. 1 – Odhad počtu osob ohrožených ztrátou bydlení	7
Tab. 2 – Odhad počtu nebydlících osob	9
Tab. 3 – Počet obcí dle druhu pobytu.....	11
Tab. 4 – Důvody bezdomovectví dle závažnosti v ČR	13
Tab. 5 – Nejčtenější důvody bezdomovectví dle závažnosti.....	15
Tab. 6 – Podíl nejčtenějších důvodů bezdomovectví dle závažnosti (v %).....	15
Tab. 7 – Počet obcí dle uvedených důvodů bezdomovectví v krajích.....	16
Tab. 8 – Podíl obcí dle uvedených důvodů bezdomovectví v krajích (v %)	17
Tab. 9 – Nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících v ČR	20
Tab. 10 – Nejčtenější využívané nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících.....	21
Tab. 11 – Nejčtenější nástroje dostupné v omezené míře, které řeší situaci osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících.....	21
Tab. 12 – Chybějící nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících	22
Tab. 13 – Nástroje využívané k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících	23
Tab. 14 – Nástroje, které využívají obce/správní obvody k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících (v %)	24
Tab. 15 – Nástroje, které jsou k dispozici v omezené míře k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících.....	25
Tab. 16 – Nástroje dostupné v omezené míře k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících (počet obcí v %).....	26
Tab. 17 – Počet obcí/správních obvodů, které postrádají nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících	27
Tab. 18 – Počet obcí/správních obvodů, podle chybějících nástrojů k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících (v %)	28
Tab. 19 – Počet obcí, které využívají nástroje k prevenci bezdomovectví.....	31
Tab. 20 – Podíl obcí, které využívají nástroje k prevenci bezdomovectví (v %)	33
Tab. 21 – Počet obcí dle způsobu poskytování informací o možnostech podpory pro prevenci a řešení bezdomovectví.....	35
Tab. 22 – Podíl obcí dle způsobu poskytování informací o možnostech podpory pro prevenci a řešení bezdomovectví (v %).....	37
Tab. 23 – Počet obcí v krajích podle způsobu koordinace poskytování sociálních služeb řešících bezdomovectví	39
Tab. 24 – Podíl obcí v krajích podle způsobu koordinace poskytování sociálních služeb (v %)	41
Tab. 25 – Počet obcí dle spolupráce odborů a stavu zpracování metodického materiálu potřeb bydlení	43
Tab. 26 – Podíl obcí dle spolupráce odborů a stavu zpracování metodického materiálu potřeb bydlení (v %)	45
Tab. 27 – Počet obcí, které se vyjádřily k problematice bezdomovectví	46

Seznam grafů a kartogramů

Kartogram 1 – Počet ohrožených ztrátou bydlení	8
Kartogram 2 – Počet osob bez bydlení.....	10
Graf 1 – Obce/správní obvody dle druhu pobytu (v %)	12
Graf 2 – Obce/správní obvody dle důvodů bezdomovectví (v %)	14
Graf 3 – Obce/správní obvody dle využití nástrojů k prevenci bezdomovectví (v %).....	32
Graf 4 – Obce/správní obvody dle způsobu poskytování informací o možnostech podpory pro prevenci a řešení bezdomovectví.....	36
Graf 5 – Obce/správní obvody dle způsobu koordinace poskytování sociálních služeb	40
Graf 6 – Obce/správní obvody dle spolupráce odborů a stavu zpracování metodického materiálu potřeb bydlení	44
Graf 7 – Podíl obcí/správních obvodů, které se samostatně/nad rámec položených otázek vyjádřily k problematice bezdomovectví (v %).....	49

Úvod

Vláda České republiky schválila usnesením č. 666 ze dne 28. srpna 2013 Koncepti prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 (dále jen „Koncepte“).

Tato Koncepte pracuje s různými přístupy řešení problémů osob bez domova s přihlédnutím k míře a diferenciaci jejich obtíží. Zahrnuje témata a opatření, která se týkají podpory přístupu k bydlení, sociálním službám i zdravotní péči až po podporu zvyšování informovanosti veřejnosti a spolupráce všech relevantních aktérů.

Uvedenou Konceptí vláda také přijala funkční definici bezdomovectví ETHOS (Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení), vytvořenou Evropskou federací národních sdružení pracujících s bezdomovci (dále jen „FEANTSA“), přizpůsobenou prostředí ČR jako východisko pro řešení nepříznivých sociálních situací spojených s bydlením. Bezdomovectví je podle definice ETHOS souhrnné označení pro heterogenní populační skupinu zahrnující jak viditelné bezdomovce, tj. osoby, které spí venku (bez střechy), tak osoby, které v důsledku nemožnosti zajistit si jiné bydlení žijí v ubytovacích zařízeních pro bezdomovce, dále osoby, jejichž bydlení je nejisté (např. bez právního titulu), a také osoby, které žijí v podmínkách, které neodpovídají minimálním standardům bydlení v daném kulturním a sociálním prostředí. Východiskem pro prevenci a řešení problému bezdomovectví se tak stal širší, procesuální pohled na problematiku bezdomovectví a nutnost jejího komplexního, koordinovaného a včasného řešení.

V rámci plnění konkrétního opatření této Koncepte pod č. 5.1.2g: Systematizace aktivit a činností zaměřených na prevenci bezdomovectví a sociálního vyloučení na ORP a krajích zejména v těchto oblastech:

- prevence zadlužování např. formou podpory protidluhového poradenství, podpory aktivit obcí směřujících k včasnému řešení dluhů souvisejících s bydlením;
- identifikace důvodů ohrožení ztráty bydlení a distribuce informací;
- fungování jako kontaktní bod pro osoby ohrožené ztrátou bydlení;
- zprostředkování pomoci vedoucí k řešení problémů ohrožujících udržení bydlení nebo jeho opětovného nalezení z důvodu předlužení nebo zadlužení (přístup k oddlužení, právní pomoc);
- zprostředkování odborného sociálního poradenství;
- poskytování základních informací o možnostech získání sociálních dávek a o právní pomoci.

bylo v gesci MPSV ve spolupráci s obcemi a krají, s termínem plnění do konce roku 2015, rozhodnuto o realizaci Průzkumu zaměřeného na dostupnost poradenství pro řešení potřeb bydlení v obcích.

Proto ve dnech 9. 2. – 3. 3. 2015 proběhl online dotazníkový průzkum v obcích s rozšířenou působností a ve správních obvodech hl. m. Prahy. Cílem průzkumu bylo především zmapování aktuální situace v obcích s rozšířenou působností/správních obvodech z hlediska prevence výskytu a řešení bezdomovectví. **V průzkumu bylo osloveno celkem 227 obcí s rozšířenou působností** (dále jen „ORP“)/správních obvodů, prostřednictvím vedoucích sociálních odborů těchto obcí/správních obvodů. Dotazník byl určen k vyplnění sociálním pracovníkům obcí/správních obvodů včetně

sociálních kurátorů, popřípadě i jiných zaměstnanců obcí/správních obvodů, jejichž náplní práce jsou i aktivity zaměřené na problematiku bezdomovectví a dostupnosti bydlení. Rámcovým záměrem průzkumu bylo získat data, která vypovídají o aktuálních postojích zaměstnanců obcí/správních obvodů k řešení problematiky bezdomovectví i úrovni zapojení obcí/správních obvodů do řešení a prevence problematiky ztráty bydlení v místních podmínkách. Výsledky průzkumu budou sloužit jako podklad k formulaci návazných kroků v rámci plnění opatření Koncepce prevence vzniku a řešení bezdomovectví v České republice do roku 2020, zejména v oblasti sociální práce, sociálních služeb a sociálního bydlení.

V souvislosti se zajišťováním návratnosti dotazníku byli oddělením koncepce sociální práce a vzdělávání MPSV osloveni ke spolupráci i metodičtí koordinátoři sociální práce krajských úřadů, kteří poskytovali v průběhu průzkumu funkční součinnost při komunikaci s obcemi/správními obvody a při sběru dat. Díky této součinnosti dotazník vyplnilo a odeslalo 199 obcí a 22 správních obvodů hl. m. Prahy, **návratnost** dotazníku byla tedy **97,4 %**.

Dotazník byl strukturován do 10 otázek, které měly přiblížit situaci v jednotlivých ORP/správních obvodech v oblasti řešení problému osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících. V poslední desáté otázce měly obce/správní obvody prostor pro vyjádření či doplnění názorů a zkušeností k prevenci a řešení problematiky bezdomovectví.

Charakteristika souboru respondentů:

Dotazník vyplnilo celkem 221 respondentů z obcí s rozšířenou působností. Vzhledem k tomu, že podrobnější pracovní pozice sociálních pracovníků, nejsou ve veřejné správě přesně vymezeny a respondenti je uváděli v otevřené otázce, v souboru se objevilo více než 100 různých názvů pracovních pozic, které bylo možné zařadit do pěti hlavních kategorií: vedoucí sociálního odboru, vedoucí oddělení sociální práce, sociální kurátor, sociální pracovník a referent sociálního odboru.

Podle zařazení do pracovních pozic dotazník vůbec nejčastěji vyplnili vedoucí sociálních odborů (74 dotazníků, 34 % respondentů), na druhém místě pak sociální kurátoři (70 dotazníků, 32 % respondentů), dále pak sociální pracovníci (37 dotazníků, 17 % respondentů), vedoucí oddělení sociální práce (29 dotazníků, 13 % respondentů) a nejméně ze všech referenti sociálního odboru (11 dotazníků, 5 % respondentů).

Pokud bychom soubor respondentů kategorizovali podle pracovníků ve vedoucí pozici a řadových pracovníků, pak mírně převažují řadoví pracovníci se 118 respondenty (53 %). Pracovníků ve vedoucí pozici vyplnilo dotazník celkem 103 (47 %).

1. Odhad celkového počtu osob ohrožených ztrátou bydlení

Podle evropské typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení ETHOS se za bezdomovectví považuje proces od ohrožení ztrátou bydlení po možnost a skutečnost ukončeného návratu do obvyklého způsobu života. Tento proces zahrnuje i tyto životní situace „ohrožení ztrátou bydlení“:

I. ohrožení ztrátou bydlení:

I.I nevhodné bydlení (osoby žijící v provizorních a neobvyklých stavbách, v neobyvatelných bytech, v přelidněných bytech apod.)

I.II nejisté bydlení (přechodně žijící u rodiny nebo přátel, bez právního nároku, ve squatu, osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu apod.)

Na území České republiky odhadují ORP/správní obvody téměř **119 tis. osob ohrožených ztrátou bydlení**. Nejvyšší počet osob byl odhadnut v Moravskoslezském, cca 28 tis. a dále Ústeckém kraji cca 14 tis. Naopak nejnižší počty ohrožených osob byly odhadnuty v obcích Královéhradeckého kraje (2 tis.).

Pro srovnání krajů v rámci republiky byl použit počet ohrožených osob na 1 000 obyvatel k 1. 1. 2014. V České republice bylo celkem **odhadnuto 11,8 ohrožených osob na 1 000 obyvatel**. Výrazně nadprůměrný počet osob byl zaznamenán v Karlovarském kraji, a to 32,5 ohrožených osob na 1 000 obyvatel. Mezi kraje, na jejichž území byl odhadnut významně nadprůměrný počet ohrožených osob na 1 000 obyvatel, patří Ústecký (23,6), Moravskoslezský (23,2) a Liberecký kraj (21,5). V Královéhradeckém kraji bylo odhadnuto pouze 3,7 ohrožených osob na 1 000 obyvatel. Mezi kraje s nejnižším počtem ohrožených můžeme zařadit Jihomoravský (5,0), Zlínský (5,6) a Středočeský kraj (5,8).

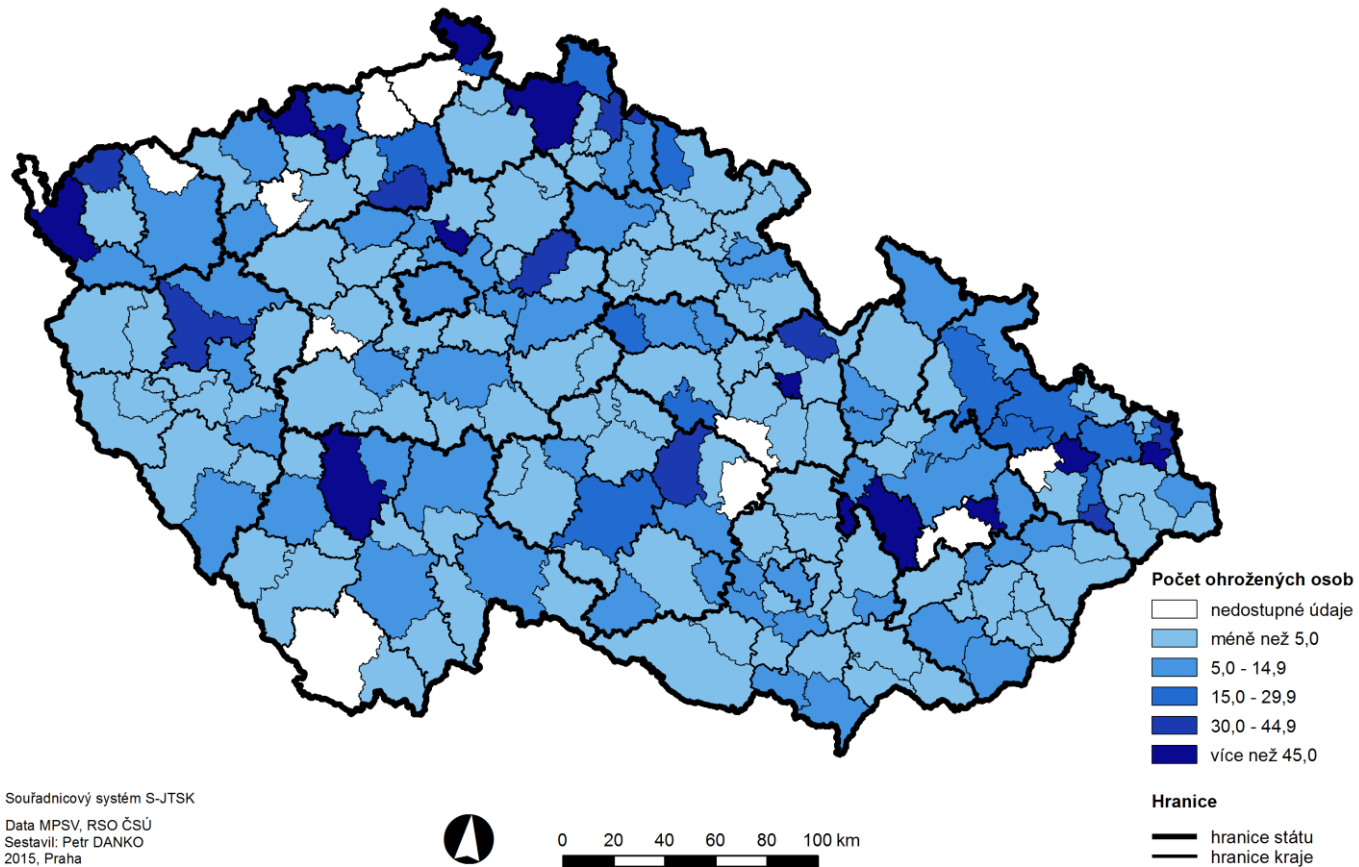
Tab. 1 – Odhad počtu osob ohrožených ztrátou bydlení

Území	Počet osob ohrožených ztrátou bydlení	Počet osob ohrožených ztrátou bydlení na 1 000 obyvatel
Hlavní město Praha	10 604	8,5
Středočeský kraj	7 431	5,8
Jihočeský kraj	7 436	12,5
Plzeňský kraj	4 501	7,8
Karlovarský kraj	8 250	32,5
Ústecký kraj	14 141	23,6
Liberecký kraj	9 441	21,5
Královéhradecký kraj	2 021	3,7
Pardubický kraj	5 360	10,8
Kraj Vysočina	4 102	8,4
Jihomoravský kraj	5 869	5,0
Olomoucký kraj	8 203	14,8
Zlínský kraj	3 268	5,6
Moravskoslezský kraj	27 937	23,2
Česká republika	118 564	11,8

Pozn.: Do výpočtu nebyly zahrnuty obce, které na tuto otázku neodpověděly: Odry, Český Krumlov, Bystrice nad Pernštejnem, Ostrov, Přerov, Polička, Hořovice, Děčín, Ústí nad Labem, Žatec, Aš

Kartogram 1 – Počet ohrožených ztrátou bydlení

POČET OSOB OHROŽENÝCH ZTRÁTOU BYDLENÍ NA 1000 OBYVATEL obce s rozšířenou působností

2. Odhad celkového počtu osob nebydlících

Podle evropské typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení ETHOS se za bezdomovectví považuje proces od ohrožení ztrátou bydlení po možnost a skutečnost ukončeného návratu do obvyklého způsobu života. Tento proces zahrnuje i tyto životní situace „nebydlení“:

II. nebydlení:

II.I bez střechy (osoby venku nebo v noclehárně)

II.II bez bytu (osoby v ubytovnách, azylových domech, v zařízeních pro ženy čelící domácímu násilí, pobytových zařízeních pro žadatele o azyl, osoby před propuštěním z věznice nebo vazby, které se nemají kam vrátit, podobně lidé propuštěni ze zdravotnických zařízení, ze zařízení pro děti apod.)

V České republice byl celkový odhad téměř **68,5 tis. osob bez bydlení**. Z celkového odhadu počtu nebydlících bylo **23,6 % žen, 11,9 % osob do 18 let a 10,3 % tvořily osoby nad 65 let**. Nejvyšší počet osob bez bydlení byl odhadnut v Moravskoslezském kraji (13,8 tis.) a dále v hl. m. Praze (9,5 tis.). Nejnižší počty byly zaznamenány v Královéhradeckém (1,6 tis.), Karlovarském a Pardubickém kraji (shodně 2,1 tis.). V České republice podle těchto odhadů žilo v přepočtu na 1 000 obyvatel 6,7 osob bez bydlení. Nejvíce osob bez bydlení na celkovém počtu obyvatel kraje bylo zaznamenáno v Moravskoslezském (11,5) a Libereckém (10,2) kraji. Nejnižší počet nebydlících osob na 1 000 obyvatel byl odhadnut v Královéhradeckém (2,8), Pardubickém (4,3) a Jihomoravském (4,8) kraji.

Tab. 2 – Odhad počtu nebydlících osob

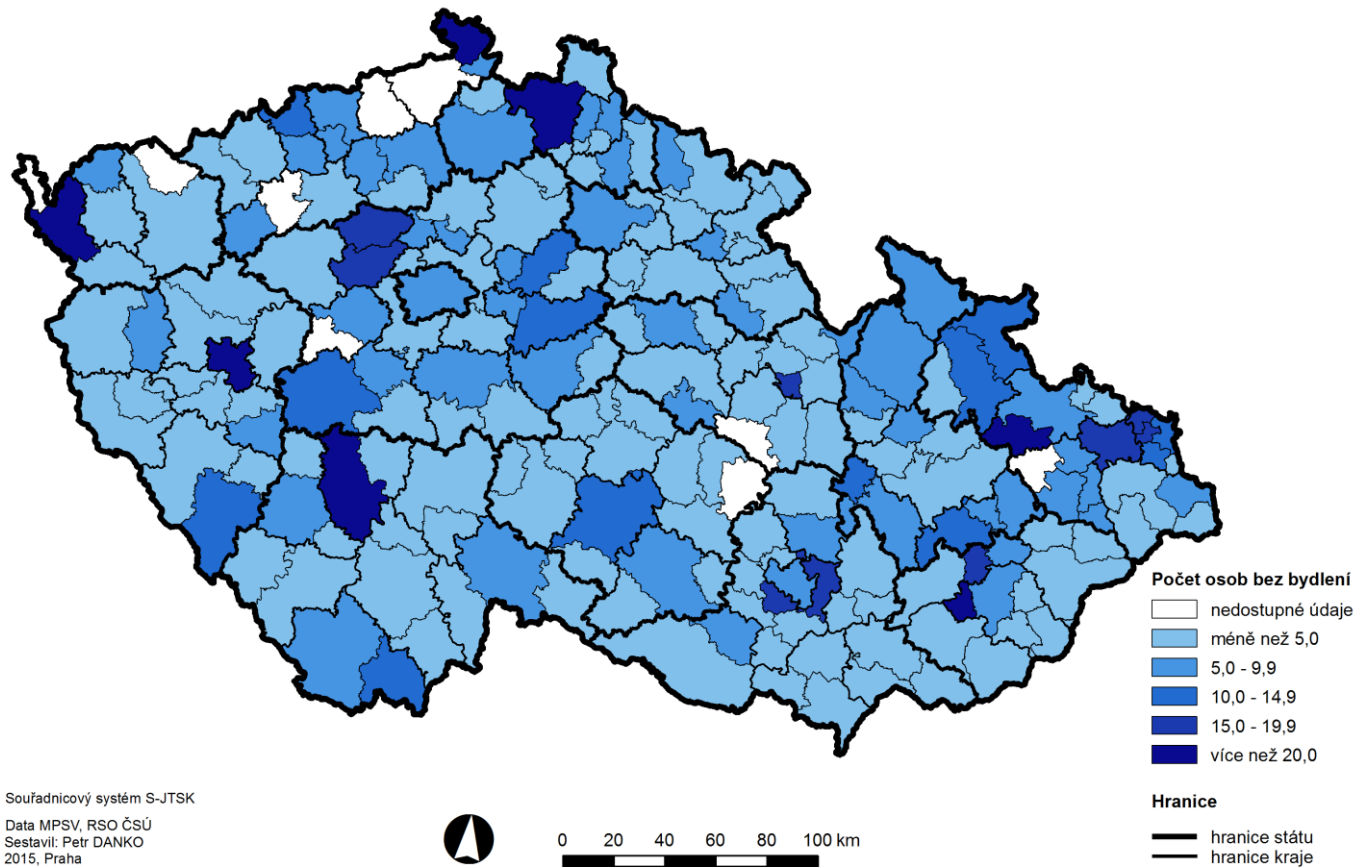
Území	Počet osob bez bydlení				Počet osob bez bydlení na 1 000 obyvatel
	celkem	z toho ženy	z toho osoby do 18 let	z toho osoby nad 65 let	
Hlavní město Praha	9 531	2 385	281	2 469	7,7
Středočeský kraj	7 922	1 983	1 834	418	6,2
Jihočeský kraj	3 296	819	600	418	5,2
Plzeňský kraj	4 977	1 602	648	1 057	8,7
Karlovarský kraj	2 101	235	52	45	8,3
Ústecký kraj	3 825	896	443	182	6,4
Liberecký kraj	4 467	672	208	360	10,2
Královéhradecký kraj	1 556	453	285	101	2,8
Pardubický kraj	2 123	301	263	134	4,3
Kraj Vysočina	2 584	667	278	160	5,3
Jihomoravský kraj	5 570	1 579	613	565	4,8
Olomoucký kraj	3 639	959	753	236	5,7
Zlínský kraj	3 056	517	329	368	5,2
Moravskoslezský kraj	13 838	3 111	1 571	537	11,5
Česká republika	68 485	16 179	8 158	7 050	6,7

Pozn.: Do výpočtu nebyly zahrnuty obce, které na tuto otázku neodpověděly: Odry, Bystřice nad Pernštejnem, Ostrov, Polička, Hořovice, Děčín, Ústí nad Labem, Žatec, Aš

Kartogram 2 – Počet osob bez bydlení

POČET OSOB BEZ BYDLENÍ NA 1000 OBYVATEL

obce s rozšířenou působností

3. Charakteristika nebydlících osob

V obcích České republiky žije, podle odhadu obcí s rozšířenou působností/správních obvodů téměř 68,5 tis. nebydlících osob. **Více než 78 % z nich má dle odhadu obcí/správních obvodů trvalé bydliště na území jejich působnosti. V Moravskoslezském a Jihomoravském kraji uvedly všechny obce, které se průzkumu zúčastnily, že většina nebydlících osob má trvalý pobyt v jejich územní působnosti.** Nejnižší podíl osob v obcích s trvalým pobytem se podle odhadů nachází v Plzeňském (40,0 %) a Středočeském kraji (52,0 %).

Na druhé straně **pouze patnáct ORP/správních obvodů z celé republiky uvedlo, že většina osob bez bydlení nemá trvalé bydliště v jejich územním obvodu. Nejvíce je tento fakt patrný ve správních obvodech hl. m. Praze (27,3 %) a v obcích Plzeňského kraje (26,7 %).**

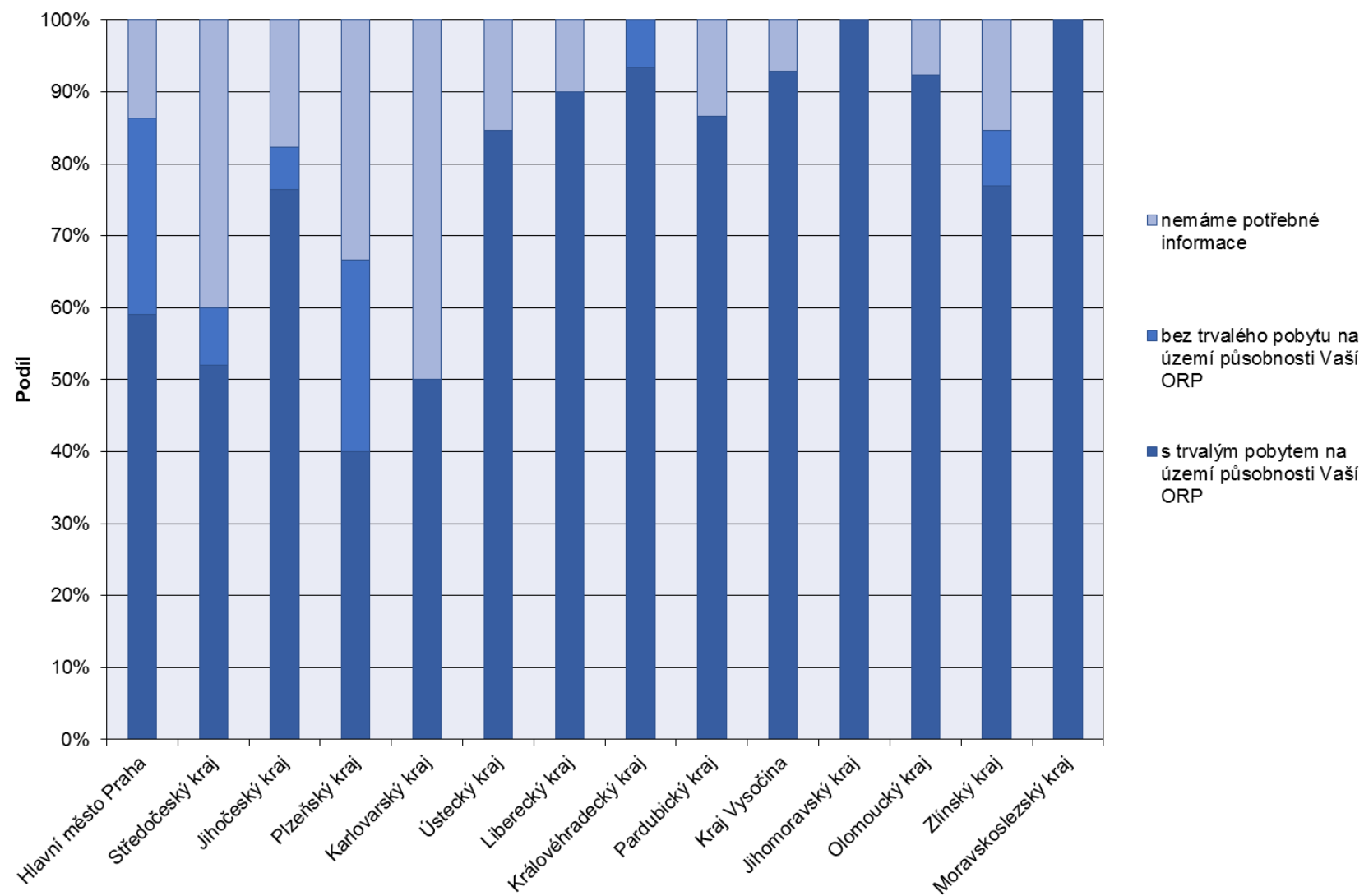
Potřebné informace o místě trvalého pobytu odhadovaného počtu osob bez bydlení nemá 33 obcí s rozšířenou působností/správních obvodů. Tuto možnost uvedla polovina obcí z Karlovarského kraje. Více než třetina obcí z Plzeňského a Středočeského kraje rovněž nemá potřebné informace o místě trvalého pobytu nebydlících osob, respektive o tom, zda se jedná o osoby s trvalým pobytem na území jejich působnosti. Tyto fakta svědčí i o míře informovanosti obcí o individuální situaci těchto osob a zřejmě i o míře angažovanosti těchto obcí do řešení problematiky osob bez bydlení.

Tab. 3 – Počet obcí dle druhu pobytu

Území	Nebydlící osoby s trvalým pobytem v územním obvodu ORP		Nebydlící osoby bez trvalého pobytu v územním obvodu ORP		ORP nemá potřebné informace	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
Hlavní město Praha	13	59,1	6	27,3	3	13,6
Středočeský kraj	13	52,0	2	8,0	10	40,0
Jihočeský kraj	13	76,5	1	5,9	3	17,6
Plzeňský kraj	6	40,0	4	26,7	5	33,3
Karlovarský kraj	3	50,0	0	0,0	3	50,0
Ústecký kraj	11	84,6	0	0,0	2	15,4
Liberecký kraj	9	90,0	0	0,0	1	10,0
Královéhradecký kraj	14	93,3	1	6,7	0	0,0
Pardubický kraj	13	86,7	0	0,0	2	13,3
Kraj Vysočina	13	92,9	0	0,0	1	7,1
Jihomoravský kraj	21	100,0	0	0,0	0	0,0
Olomoucký kraj	12	92,3	0	0,0	1	7,7
Zlínský kraj	10	76,9	1	7,7	2	15,4
Moravskoslezský kraj	21	100,0	0	0,0	0	0,0
Česká republika	172	78,2	15	6,8	33	15,0

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Graf 1 – Obce/správní obvody dle druhu pobytu (v %)

4. Důvody vzniku bezdomovectví v místních podmínkách

Mezi **nejčastější** důvody vzniku bezdomovectví v obcích bylo ORP/správními obvody z nabízených možností uvedeno:

**zadlužení (90,0 %),
závislost na alkoholu (79,2 %) a
nezaměstnanost (78,7 %).**

Naopak, jako nejméně uváděný důvod bylo ORP/správními obvody zvoleno onemocnění (10,9 %) a gamblerství (12,2 %).

Z hlediska závažnosti, kterou lze vnímat jako kategorii vypovídající jednak o zásadním podílu na vzniku jevu bezdomovectví v rámci typické multifaktoriální etiologie, také však o náročnosti z hlediska jejího řešení, bylo nejčastěji uvedeno:

**zadlužení (48,2 %),
nezaměstnanost (32,8 %) a
chybějící nízkonákladové bydlení (29,7 %).**

Naopak jako nejméně závažné důvody vzniku bezdomovectví bylo uvedeno onemocnění (37,5 %) a gamblerství (29,6 %).

Zadlužení jako nejzávažnější důvod uvedlo 75 % obcí z Jihomoravského kraje. Následovaly obce z Jihočeského kraje (66,7 %) a z kraje Vysočina (63,6 %).

Závislost na alkoholu byla jako nejzávažnější příčina uvedena ve dvou třetinách obcí Karlovarského kraje a v 60 % obcí Libereckého kraje.

Nezaměstnanost byla mezi obcemi/správními obvody uvedena jako třetí nejčastější důvod bezdomovectví. Nejzávažněji ji ohodnotily obce z Pardubického kraje (66,7 %) a dále polovina obcí z Moravskoslezského kraje. Podrobněji v tabulce č. 6.

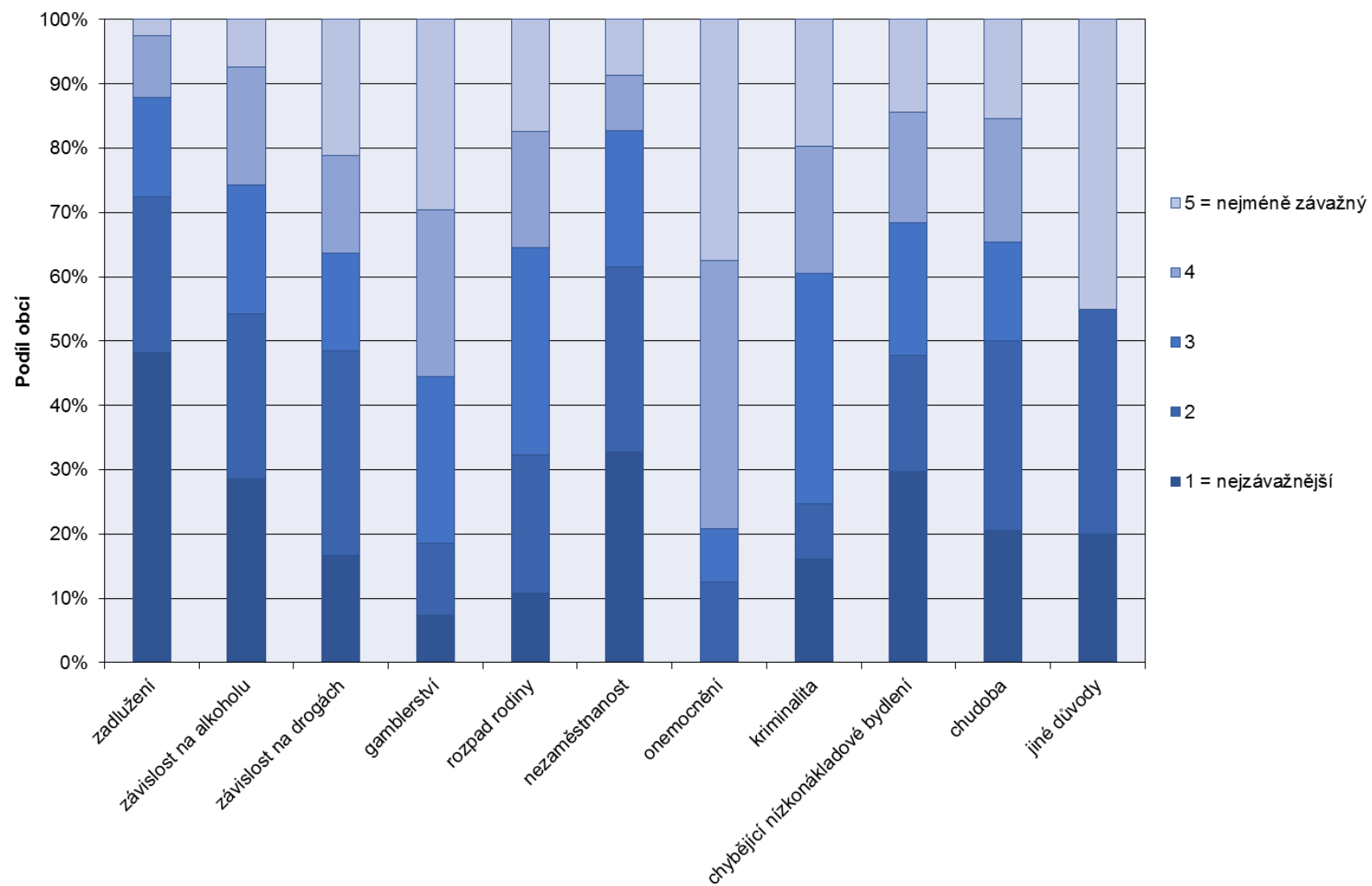
Tab. 4 – Důvody bezdomovectví dle závažnosti v ČR

	1 ¹⁾		2 ¹⁾		3 ¹⁾		4 ¹⁾		5 ¹⁾		Celkem	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl ²⁾ (v %)
zadlužení	96	48,2	48	24,1	31	15,6	19	9,5	5	2,5	199	90,0
závislost na alkoholu	50	28,6	45	25,7	35	20,0	32	18,3	13	7,4	175	79,2
závislost na drogách	11	16,7	21	31,8	10	15,2	10	15,2	14	21,2	66	29,9
gamblerství	2	7,4	3	11,1	7	25,9	7	25,9	8	29,6	27	12,2
rozpad rodiny	13	10,7	26	21,5	39	32,2	22	18,2	21	17,4	121	54,8
nezaměstnanost	57	32,8	50	28,7	37	21,3	15	8,6	15	8,6	174	78,7
onemocnění	0	0,0	3	12,5	2	8,3	10	41,7	9	37,5	24	10,9
kriminalita	13	16,0	7	8,6	29	35,8	16	19,8	16	19,8	81	36,7
chybějící nízkonákladové bydlení	33	29,7	20	18,0	23	20,7	19	17,1	16	14,4	111	50,2
chudoba	16	20,5	23	29,5	12	15,4	15	19,2	12	15,4	78	35,3
jiné důvody	4	20,0	7	35,0	0	0,0	0	0,0	9	45,0	20	9,0

Pozn.: ¹⁾ známky dle školní stupnice: 1 = nejzávažnější důvod, 5 = nejméně závažný důvod bezdomovectví

²⁾ podíl ze všech obcí/správních obvodů

Graf 2 – Obce/správní obvody dle důvodů bezdomovectví (v %)

Tab. 5 – Nejčtenější důvody bezdomovectví dle závažnosti

Území	Zadlužení					Závislost na alkoholu					Nezaměstnanost				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Hlavní město Praha	6	5	6	1	0	3	7	1	3	1	7	4	3	2	0
Středočeský kraj	12	5	1	3	0	3	7	4	5	0	7	5	3	3	2
Jihočeský kraj	10	1	2	2	0	3	5	3	0	2	5	3	4	0	0
Plzeňský kraj	6	6	0	1	2	2	1	3	3	1	3	3	2	0	2
Karlovarský kraj	1	3	1	0	1	2	0	1	0	0	0	2	2	0	1
Ústecký kraj	5	3	3	1	0	4	1	4	1	1	4	1	1	2	1
Liberecký kraj	1	2	4	2	0	6	1	1	1	1	0	4	2	2	0
Královéhradecký kraj	8	4	2	0	0	4	0	2	2	3	4	5	1	2	1
Pardubický kraj	7	6	1	1	0	1	1	2	3	2	6	5		2	0
Kraj Vysočina	7	1	1	1	1	3	3	2	2	0	2	3	3	1	1
Jihomoravský kraj	15	1	2	2	0	4	6	4	5	0	4	7	4	1	2
Olomoucký kraj	4	2	4	2	0	5	3	3	2	0	3	5	2	0	1
Zlínský kraj	3	6	1	0	1	7	1	1	3	0	2	0	7	0	2
Moravskoslezský kraj	11	3	3	3	0	3	9	4	2	2	10	3	3	0	2
Česká republika	96	48	31	19	5	50	45	35	32	13	57	50	37	15	15

Pozn.: známky dle školní stupnice: 1 = nejzávažnější důvod, 5 = nejméně závažný důvod bezdomovectví

Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Tab. 6 – Podíl nejčtenějších důvodů bezdomovectví dle závažnosti (v %)

Území	Zadlužení					Závislost na alkoholu					Nezaměstnanost				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Hlavní město Praha	33,3	27,8	33,3	5,6	0,0	20,0	46,7	6,7	20,0	6,7	46,7	26,7	20,0	13,3	0,0
Středočeský kraj	57,1	23,8	4,8	14,3	0,0	15,8	36,8	21,1	26,3	0,0	36,8	26,3	15,8	15,8	10,5
Jihočeský kraj	66,7	6,7	13,3	13,3	0,0	23,1	38,5	23,1	0,0	15,4	38,5	23,1	30,8	0,0	0,0
Plzeňský kraj	40,0	40,0	0,0	6,7	13,3	20,0	10,0	30,0	30,0	10,0	30,0	30,0	20,0	0,0	20,0
Karlovarský kraj	16,7	50,0	16,7	0,0	16,7	66,7	0,0	33,3	0,0	0,0	0,0	66,7	66,7	0,0	33,3
Ústecký kraj	41,7	25,0	25,0	8,3	0,0	36,4	9,1	36,4	9,1	9,1	36,4	9,1	9,1	18,2	9,1
Liberecký kraj	11,1	22,2	44,4	22,2	0,0	60,0	10,0	10,0	10,0	10,0	0,0	40,0	20,0	20,0	0,0
Královéhradecký kraj	57,1	28,6	14,3	0,0	0,0	36,4	0,0	18,2	18,2	27,3	36,4	45,5	9,1	18,2	9,1
Pardubický kraj	46,7	40,0	6,7	6,7	0,0	11,1	11,1	22,2	33,3	22,2	66,7	55,6	0,0	22,2	0,0
Kraj Vysočina	63,6	9,1	9,1	9,1	9,1	30,0	30,0	20,0	20,0	0,0	20,0	30,0	30,0	10,0	10,0
Jihomoravský kraj	75,0	5,0	10,0	10,0	0,0	21,1	31,6	21,1	26,3	0,0	21,1	36,8	21,1	5,3	10,5
Olomoucký kraj	33,3	16,7	33,3	16,7	0,0	38,5	23,1	23,1	15,4	0,0	23,1	38,5	15,4	0,0	7,7
Zlínský kraj	27,3	54,5	9,1	0,0	9,1	58,3	8,3	8,3	25,0	0,0	16,7	0,0	58,3	0,0	16,7
Moravskoslezský kraj	55,0	15,0	15,0	15,0	0,0	15,0	45,0	20,0	10,0	10,0	50,0	15,0	15,0	0,0	10,0
Česká republika	48,2	24,1	15,6	9,5	2,5	28,6	25,7	20,0	18,3	7,4	32,6	28,6	21,1	8,6	8,6

Pozn.: známky dle školní stupnice: 1 = nejzávažnější důvod, 5 = nejméně závažný důvod bezdomovectví

Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Tab. 7 – Počet obcí dle uvedených důvodů bezdomovectví v krajích

Území	Zadlužení	Závislost na alkoholu	Závislost na drogách	Gamblerství	Rozpad rodiny	Nezaměstnanost	Onemocnění	Kriminalita	Chybějící nízkonákladové bydlení	Chudoba	Jiné důvody
Hlavní město Praha	18	15	8	0	11	16	2	12	8	10	3
Středočeský kraj	21	19	9	3	14	20	4	8	15	7	1
Jihočeský kraj	15	13	5	5	6	12	2	4	6	7	3
Plzeňský kraj	15	10	5	0	9	10	1	5	5	5	1
Karlovarský kraj	6	3	3	1	4	5	1	2	5	4	0
Ústecký kraj	12	11	7	2	6	9	2	6	3	5	2
Liberecký kraj	9	10	6	0	4	8	0	3	4	3	3
Královéhradecký kraj	14	11	2	5	7	13	1	7	10	2	1
Pardubický kraj	15	9	2	2	11	13	0	7	8	6	1
Kraj Vysočina	11	10	2	0	8	10	2	5	8	7	3
Jihomoravský kraj	20	19	3	2	12	18	2	8	10	9	0
Olomoucký kraj	12	13	7	3	7	11	1	4	8	4	0
Zlínský kraj	11	12	5	2	7	11	3	5	7	4	2
Moravskoslezský kraj	20	20	2	2	15	18	3	5	14	5	0

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Tab. 8 – Podíl obcí dle uvedených důvodů bezdomovectví v krajích (v %)

	Zadlužení	Závislost na alkoholu	Závislost na drogách	Gamblerství	Rozpad rodiny	Nezaměstnanost	Onemocnění	Kriminalita	Chybějící nízkonákladové bydlení	Chudoba	Jiné důvody
Hlavní město Praha	81,8	68,2	36,4	0,0	50,0	72,7	9,1	54,5	36,4	45,5	13,6
Středočeský kraj	84,0	76,0	36,0	12,0	56,0	80,0	16,0	32,0	60,0	28,0	4,0
Jihočeský kraj	88,2	76,5	29,4	29,4	35,3	70,6	11,8	23,5	35,3	41,2	17,6
Plzeňský kraj	100,0	66,7	33,3	0,0	60,0	66,7	6,7	33,3	33,3	33,3	6,7
Karlovarský kraj	100,0	50,0	50,0	16,7	66,7	83,3	16,7	33,3	83,3	66,7	0,0
Ústecký kraj	92,3	84,6	53,8	15,4	46,2	69,2	15,4	46,2	23,1	38,5	15,4
Liberecký kraj	90,0	100,0	60,0	0,0	40,0	80,0	0,0	30,0	40,0	30,0	30,0
Královéhradecký kraj	93,3	73,3	13,3	33,3	46,7	86,7	6,7	46,7	66,7	13,3	6,7
Pardubický kraj	100,0	60,0	13,3	13,3	73,3	86,7	0,0	46,7	53,3	40,0	6,7
Kraj Vysočina	78,6	71,4	14,3	0,0	57,1	71,4	14,3	35,7	57,1	50,0	21,4
Jihomoravský kraj	95,2	90,5	14,3	9,5	57,1	85,7	9,5	38,1	47,6	42,9	0,0
Olomoucký kraj	92,3	100,0	53,8	23,1	53,8	84,6	7,7	30,8	61,5	30,8	0,0
Zlínský kraj	84,6	92,3	38,5	15,4	53,8	84,6	23,1	38,5	53,8	30,8	15,4
Moravskoslezský kraj	90,9	90,9	9,1	9,1	68,2	81,8	13,6	22,7	63,6	22,7	0,0

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

5. Nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících

Obce s rozšířenou působností/správní obvody v průzkumu uvedly, že nejčastěji využívají následující nástroje pomoci, respektive způsoby řešení bezdomovectví:

**sociální práce obce (94,6 %),
činnost orgánů sociálně právní ochrany dětí (93,7 %) a
odborné sociální poradenství (84,2 %).**

Naopak mezi nejméně využívanými nástroji byla uvedena **výstavba nového obecního fondu (3,6 %),
rekonstrukce a obnova bytového fondu (10,4 %) a nízkonákladové bydlení (11,8 %).**

V omezené míře obce využívají nejvíce bezbariérové bydlení (41,6 %), domov pro seniory (33,0 %) a šatníky (32,6 %).

Nejčastěji chybějící nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících jsou:

**výstavba nového obecního fondu (75,6 %),
nízkonákladové bydlení (60,6 %) a
krizové ubytování obecní (provozované obcí) (59,3 %).**

Výstavbu bytového fondu jako nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících nejvíce postrádají obce v Královéhradeckém (93,3 %) kraji a na Vysočině (92,9 %). Nízkonákladové bydlení nejvíce postrádají v kraji Vysočina (85,7 %) a v obcích Olomouckého kraje (84,6 %). Třetí nejčastěji postrádaný nástroj „krizové ubytování – obecní“ byl nejvíce zmíněn obcemi z Vysočiny (85,7 %) a dále pak obcemi ze Zlínského a Olomouckého kraje (shodně 76,9 %).

Sociální práce je podle průzkumu tedy vůbec **nejčastěji využívaným nástrojem k řešení bezdomovectví v obcích**. Četnost odpovědí se ve všech krajích dostala minimálně na 80 % obcí (sociální práce je „nejméně“ využívána v obcích Středočeského (80,0 %) a Karlovarského (83,3 %) kraje).

Druhým nejčastěji využívaným nástrojem k řešení bezdomovectví v obcích je **činnost orgánů sociálně právní ochrany dětí**, kterou lze klást rovněž do úzké souvislosti se sociální prací. „Nejméně“ je využíván obcemi Středočeského (84 %), Pardubického a Plzeňského kraje (shodně 86,7 %).

Odborné sociální poradenství využívají obce ve všech krajích více než z 64 %, „nejméně“ je využívají obce z Jihočeského (64,7 %) a Středočeského (68,0 %) kraje.

Nástroje k řešení bezdomovectví, které jsou dostupné pouze v omezené míře:

Za takové nástroje považujeme ty, které jsou obcemi využívány, avšak zároveň byla identifikována jejich větší potřebnost, než je aktuálně dostupná kapacita. Naznačují tedy, jakým směrem by se mohla podle názoru pracovníků obcí ubírat budoucí opatření k podpoře funkčnosti již využívaných nástrojů.

Tuto kategorii však lze vnímat i ve vztahu k současné situaci, kdy lze předpokládat, že obce nyní nemají k dispozici všechny potřebné nástroje k řešení problému bezdomovectví (viz dále). Pak mají jistě tendenci využívat „náhradním“ způsobem všechny dostupné nástroje, které nejsou sice pro toto řešení ideální, ale mohou splnit svůj účel v situaci, kdy není nic optimálnějšího k dispozici.

Bezbariérové bydlení mají k dispozici pouze v omezené, a tedy nedostatečné míře nejvíce ze všech krajů v Karlovarském kraji (66,7 % obcí s rozšířenou působností) a v kraji Vysočina (64,3 %).

Umístění v domově pro seniory jako nástroj, který je k dispozici pouze v omezené míře, uvedlo nejvíce obcí z Olomouckého (69,2 %) kraje a správních obvodů z hl. m. Prahy (50,0 %).

Dále se objevily mezi těmito nástroji i **šatníky**, kterými v omezené míře disponují nejvíce obce z kraje Vysočina (64,3 %) a správní obvody z hl. m. Prahy (50,0 %).

Respondenti uvedli také celkem ve 29 případech i jiné nástroje, které obce využívají. Jednalo se celkem o 27 kategorií: věcná pomoc, vlastní sklad nábytku a nádobí, zajištění hygienického zázemí, sprcha, veřejná koupelna, pračka a sušička, fond sociální pomoci, soukromé ubytovny, komerční ubytovny, domovy pro seniory cenově dostupné, AT poradna, Mobilní terénní služba Naděje, psychiatrická nemocnice, LDN, stan Městské policie v zimním období, krizová ubytování, městská azylová ubytovna, hygienická služba a právní poradenství, vězeňská služba ČR, spolupráce se sítí sociálních kurátorů v ČR, systém prostupného bydlení, azylový dům (není v našem ORP), dům na půl cesty (není v našem ORP), spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování, integrovaný plán rozvoje města, zvláštní příjemce dávek na bydlení v obecních bytech, zvláštní příjemce důchodu nájemce v obecním bytě.

Objevilo se také 6 jiných nástrojů, které využívají obce v omezené míře: startovací a tréninkové byty, krizová ubytování, psychologické služby, právní poradenství, participace věřících a církve.

Dále 5 jiných nástrojů obce postrádají: domovy pro seniory cenově dostupné, domovy pro seniory se zvláštním režimem cenově dostupné, sociální byty, psychiatrická nemocnice, psychiatrické služby.

Tab. 9 – Nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících v ČR

	Nástroje, které skutečně ORP využívá		Nástroje, které má ORP k dispozici pouze v omezené míře		Nástroje, které ORP postrádá	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
krizové ubytování – obecní	34	15,4	53	24,0	131	59,3
krizové ubytování – soukromé	32	14,5	65	29,4	106	48,0
nízkonákladové bydlení (bydlení se sníženým nájmem)	26	11,8	53	24,0	134	60,6
noclehárna	80	36,2	36	16,3	101	45,7
azylový dům	109	49,3	56	25,3	66	29,9
dům na půl cesty	59	26,7	42	19,0	102	46,2
domov pro seniory	135	61,1	73	33,0	22	10,0
domov pro osoby se zdravotním postížením	76	34,4	64	29,0	67	30,3
domov se zvláštním režimem	78	35,3	57	25,8	82	37,1
sociálně aktivizační služby	117	52,9	60	27,1	33	14,9
odborné sociální poradenství	186	84,2	28	12,7	5	2,3
terénní programy	124	56,1	62	28,1	27	12,2
nízkoprahové denní centrum	88	39,8	32	14,5	81	36,7
spolupráci s úřadem práce v oblasti dávkové podpory	171	77,4	44	19,9	10	4,5
činnosti orgánů sociálně právní ochrany děti (OSPOD)	207	93,7	9	4,1	2	0,9
sociální práci obce (kurátor, sociální pracovník)	209	94,6	10	4,5	1	0,5
bezbariérové bydlení	78	35,3	92	41,6	44	19,9
bydlení pro seniory (např. i domy s pečovatelskou službou)	175	79,2	42	19,0	6	2,7
obecní/městskou policii	184	83,3	18	8,1	12	5,4
zdravotnické zařízení	159	71,9	43	19,5	6	2,7
výstavba nového obecního bytového fondu	8	3,6	17	7,7	167	75,6
rekonstrukce a obnova bytového fondu	23	10,4	70	31,7	105	47,5
komunitní plánování sociálních služeb	162	73,3	27	12,2	19	8,6
potravinová pomoc	73	33,0	68	30,8	67	30,3
šatníky	107	48,4	72	32,6	30	13,6
jiné:	29	13,1	6	2,7	5	2,3

Tab. 10 – Nejčtenější využívané nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících

Území	Odborné sociální poradenství		Činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)		Sociální práce obce (kurátor, sociální pracovník)	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
Hlavní město Praha	20	90,9	20	90,9	21	95,5
Středočeský kraj	17	68,0	21	84,0	20	80,0
Jihočeský kraj	11	64,7	15	88,2	17	100,0
Plzeňský kraj	12	80,0	13	86,7	13	86,7
Karlovarský kraj	6	100,0	6	100,0	5	83,3
Ústecký kraj	12	92,3	13	100,0	13	100,0
Liberecký kraj	8	80,0	10	100,0	10	100,0
Královéhradecký kraj	14	93,3	15	100,0	15	100,0
Pardubický kraj	15	100,0	13	86,7	15	100,0
Kraj Vysočina	13	92,9	14	100,0	14	100,0
Jihomoravský kraj	19	90,5	21	100,0	20	95,2
Olomoucký kraj	11	84,6	13	100,0	12	92,3
Zlínský kraj	11	84,6	13	100,0	13	100,0
Moravskoslezský kraj	17	77,3	20	90,9	21	95,5
Česká republika	186	84,2	207	93,7	209	94,6

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Tab. 11 – Nejčtenější nástroje dostupné v omezené míře, které řeší situaci osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících

Území	Domov pro seniory		Bezbariérové bydlení		Šatníky	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
Hlavní město Praha	11	50,0	10	45,5	11	50,0
Středočeský kraj	10	40,0	8	32,0	5	20,0
Jihočeský kraj	5	29,4	10	58,8	5	29,4
Plzeňský kraj	6	40,0	8	53,3	6	40,0
Karlovarský kraj	2	33,3	4	66,7	1	16,7
Ústecký kraj	2	15,4	4	30,8	5	38,5
Liberecký kraj	4	40,0	3	30,0	4	40,0
Královéhradecký kraj	2	13,3	5	33,3	7	46,7
Pardubický kraj	3	20,0	5	33,3	3	20,0
Kraj Vysočina	3	21,4	9	64,3	9	64,3
Jihomoravský kraj	5	23,8	7	33,3	7	33,3
Olomoucký kraj	9	69,2	6	46,2	2	15,4
Zlínský kraj	5	38,5	6	46,2	3	23,1
Moravskoslezský kraj	6	27,3	7	31,8	4	18,2
Česká republika	73	33,0	92	41,6	72	32,6

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Tab. 12 – Chybějící nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících

Území	Krizové ubytování – obecní		Nízkonákladové bydlení		Výstavba nového obecního bytového fondu	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
Hlavní město Praha	15	68,2	13	59,1	15	68,2
Středočeský kraj	17	68,0	12	48,0	19	76,0
Jihočeský kraj	9	52,9	10	58,8	12	70,6
Plzeňský kraj	7	46,7	3	20,0	7	46,7
Karlovarský kraj	3	50,0	3	50,0	4	66,7
Ústecký kraj	5	38,5	9	69,2	12	92,3
Liberecký kraj	4	40,0	5	50,0	6	60,0
Královéhradecký kraj	6	40,0	8	53,3	14	93,3
Pardubický kraj	9	60,0	10	66,7	9	60,0
Kraj Vysočina	12	85,7	12	85,7	13	92,9
Jihomoravský kraj	14	66,7	15	71,4	16	76,2
Olomoucký kraj	10	76,9	11	84,6	11	84,6
Zlínský kraj	10	76,9	7	53,8	11	84,6
Moravskoslezský kraj	10	45,5	16	72,7	18	81,8
Česká republika	131	59,3	134	60,6	167	75,6

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Tab. 13 – Nástroje využívané k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících

	Hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Olomoucký kraj	Zlínský kraj	Moravskoslezský kraj
krizové ubytování – obecní	3	3	4	3	1	5	2	6	1	1	0	2	1	2
krizové ubytování – soukromé	4	3	2	4	2	2	1	1	2	2	4	2	0	3
nízkonákladové bydlení (bydlení se sníženým nájmem)	4	3	1	1	2	2	3	3	2	0	2	0	0	3
noclehárna	12	6	3	6	1	7	2	5	5	1	5	8	6	13
azylový dům	12	5	7	7	3	10	3	8	12	3	7	10	7	15
dům na půl cesty	5	4	3	5	2	3	1	4	11	2	3	4	4	8
domov pro seniory	6	16	12	9	5	10	7	12	12	9	8	7	7	15
domov pro osoby se zdravotním postižením	4	8	7	9	3	5	4	4	7	6	3	3	4	9
domov se zvláštním režimem	6	5	5	4	3	5	6	6	7	7	8	4	5	7
sociálně aktivizační služby	7	9	8	7	5	10	7	8	11	7	10	7	8	13
odborné sociální poradenství	20	17	11	12	6	12	8	14	15	13	19	11	11	17
terénní programy	14	11	10	8	3	10	7	9	10	5	9	9	7	12
nízkoprahové denní centrum	10	10	7	5	4	8	4	4	4	3	5	8	5	11
spolupráci s úřadem práce v oblasti dávkové podpory	15	18	15	13	4	9	8	13	11	11	16	11	8	19
činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)	20	21	15	13	6	13	10	15	13	14	21	13	13	20
sociální práci obce (kurátor, sociální pracovník)	21	20	17	13	5	13	10	15	15	14	20	12	13	21
bezbariérové bydlení	7	5	5	6	3	2	6	8	7	6	5	5	5	8
bydlení pro seniory (např. i domy s pečovatelskou službou)	13	16	14	13	6	12	10	14	11	14	15	9	10	18
obecní/městskou policii	17	22	12	12	5	11	9	14	14	10	19	12	9	18
zdravotnické zařízení	14	20	10	11	6	8	10	13	12	9	13	9	9	15
výstavba nového obecního bytového fondu	0	1	1	2	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1
rekonstrukce a obnova bytového fondu	2	1	4	4	1	0	2	1	1	1	2	0	1	3
komunitní plánování sociálních služeb	13	13	13	8	4	8	10	12	10	10	20	10	11	20
potravinová pomoc	4	8	7	7	1	5	4	2	7	4	4	4	4	12
šatníky	7	9	10	6	6	6	5	4	9	4	10	8	8	15
jiné:	3	0	2	1	1	0	0	3	0	5	7	1	0	6

Tab. 14 – Nástroje, které využívají obce/správní obvody k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících (v %)

	Hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Olomoucký kraj	Zlínský kraj	Moravskoslezský kraj
krizové ubytování – obecní	13,6	12,0	23,5	20,0	16,7	38,5	20,0	40,0	6,7	7,1	0,0	15,4	7,7	9,1
krizové ubytování – soukromé	18,2	12,0	11,8	26,7	33,3	15,4	10,0	6,7	13,3	14,3	19,0	15,4	0,0	13,6
nízkonákladové bydlení (bydlení se sníženým nájmem)	18,2	12,0	5,9	6,7	33,3	15,4	30,0	20,0	13,3	0,0	9,5	0,0	0,0	13,6
noclehárna	54,5	24,0	17,6	40,0	16,7	53,8	20,0	33,3	33,3	7,1	23,8	61,5	46,2	59,1
azylový dům	54,5	20,0	41,2	46,7	50,0	76,9	30,0	53,3	80,0	21,4	33,3	76,9	53,8	68,2
dům na půl cesty	22,7	16,0	17,6	33,3	33,3	23,1	10,0	26,7	73,3	14,3	14,3	30,8	30,8	36,4
domov pro seniory	27,3	64,0	70,6	60,0	83,3	76,9	70,0	80,0	80,0	64,3	38,1	53,8	53,8	68,2
domov pro osoby se zdravotním postižením	18,2	32,0	41,2	60,0	50,0	38,5	40,0	26,7	46,7	42,9	14,3	23,1	30,8	40,9
domov se zvláštním režimem	27,3	20,0	29,4	26,7	50,0	38,5	60,0	40,0	46,7	50,0	38,1	30,8	38,5	31,8
sociálně aktivizační služby	31,8	36,0	47,1	46,7	83,3	76,9	70,0	53,3	73,3	50,0	47,6	53,8	61,5	59,1
odborné sociální poradenství	90,9	68,0	64,7	80,0	100,0	92,3	80,0	93,3	100,0	92,9	90,5	84,6	84,6	77,3
terénní programy	63,6	44,0	58,8	53,3	50,0	76,9	70,0	60,0	66,7	35,7	42,9	69,2	53,8	54,5
nízkoprahové denní centrum	45,5	40,0	41,2	33,3	66,7	61,5	40,0	26,7	26,7	21,4	23,8	61,5	38,5	50,0
spolupráci s úřadem práce v oblasti dávkové podpory	68,2	72,0	88,2	86,7	66,7	69,2	80,0	86,7	73,3	78,6	76,2	84,6	61,5	86,4
činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)	90,9	84,0	88,2	86,7	100,0	100,0	100,0	100,0	86,7	100,0	100,0	100,0	100,0	90,9
sociální práci obce (kurátor, sociální pracovník)	95,5	80,0	100,0	86,7	83,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	95,2	92,3	100,0	95,5
bezbariérové bydlení	31,8	20,0	29,4	40,0	50,0	15,4	60,0	53,3	46,7	42,9	23,8	38,5	38,5	36,4
bydlení pro seniory (např. i domy s pečovatelskou službou)	59,1	64,0	82,4	86,7	100,0	92,3	100,0	93,3	73,3	100,0	71,4	69,2	76,9	81,8
obecní/městskou policii	77,3	88,0	70,6	80,0	83,3	84,6	90,0	93,3	93,3	71,4	90,5	92,3	69,2	81,8
zdravotnické zařízení	63,6	80,0	58,8	73,3	100,0	61,5	100,0	86,7	80,0	64,3	61,9	69,2	69,2	68,2
výstavba nového obecního bytového fondu	0,0	4,0	5,9	13,3	0,0	0,0	10,0	0,0	6,7	7,1	0,0	0,0	0,0	4,5
rekonstrukce a obnova bytového fondu	9,1	4,0	23,5	26,7	16,7	0,0	20,0	6,7	6,7	7,1	9,5	0,0	7,7	13,6
komunitní plánování sociálních služeb	59,1	52,0	76,5	53,3	66,7	61,5	100,0	80,0	66,7	71,4	95,2	76,9	84,6	90,9
potravinová pomoc	18,2	32,0	41,2	46,7	16,7	38,5	40,0	13,3	46,7	28,6	19,0	30,8	30,8	54,5
šatníky	31,8	36,0	58,8	40,0	100,0	46,2	50,0	26,7	60,0	28,6	47,6	61,5	61,5	68,2
jiné:	13,6	0,0	11,8	6,7	16,7	0,0	0,0	20,0	0,0	35,7	33,3	7,7	0,0	27,3

Tab. 15 – Nástroje, které jsou k dispozici v omezené míře k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících

	Hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Olomoucký kraj	Zlínský kraj	Moravskoslezský kraj
krizové ubytování – obecní	6	5	4	6	3	3	4	4	3	2	3	2	1	7
krizové ubytování – soukromé	4	8	4	6	3	5	2	4	1	8	6	3	4	7
nízkonákladové bydlení (bydlení se sníženým nájmem)	4	7	4	9	2	2	3	4	3	2	5	1	4	3
noclehárna	6	4	1	3	1	1	4	5	2	1	4	2	0	2
azylový dům	7	10	4	3	3	2	4	5	3	3	4	3	2	3
dům na půl cesty	10	2	1	3	1	2	5	4	2	1	3	1	3	4
domov pro seniory	11	10	5	6	2	2	4	2	3	3	5	9	5	6
domov pro osoby se zdravotním postižením	9	9	3	2	1	4	4	5	4	3	3	9	3	5
domov se zvláštním režimem	8	7	1	4	2	5	3	3	4	2	5	5	4	4
sociálně aktivizační služby	8	8	4	5	2	2	3	3	2	8	4	4	3	4
odborné sociální poradenství	1	7	4	2	0	0	2	1	0	2	1	4	2	2
terénní programy	4	10	5	5	2	1	2	5	3	9	6	5	2	3
nízkoprahové denní centrum	7	4	2	2	0	2	2	1	3	4	1	2	1	1
spolupráci s úřadem práce v oblasti dávkové podpory	5	3	2	2	2	4	3	2	3	3	3	3	5	4
činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)	0	2	2	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1
sociální práci obce (kurátor, sociální pracovník)	0	3	1	1	1	0	0	0	0	0	1	2	0	1
bezbariérové bydlení	10	8	10	8	4	4	3	5	5	9	7	6	6	7
bydlení pro seniory (např. i domy s pečovatelskou službou)	9	7	2	4	1	1	1	1	4	1	4	5	1	1
obecní/městskou policii	3	2	5	1	0	1	1	0	1	0	1	0	3	0
zdravotnické zařízení	4	3	5	3	0	5	1	2	3	3	5	3	2	4
výstavba nového obecního bytového fondu	2	2	1	3	2	0	1	1	1	0	2	1	0	1
rekonstrukce a obnova bytového fondu	5	7	7	5	1	3	3	6	4	8	8	4	5	4
komunitní plánování sociálních služeb	2	9	1	1	1	1	0	2	4	3	0	1	1	1
potravinová pomoc	7	6	5	3	2	6	4	2	5	5	6	6	6	5
šatníky	11	5	5	6	1	5	4	7	3	9	7	2	3	4
jiné:	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	1

Tab. 16 – Nástroje dostupné v omezené míře k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících (počet obcí v %)

	Hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Olomoucký kraj	Zlínský kraj	Moravskoslezský kraj
krizové ubytování – obecní	27,3	20,0	23,5	40,0	50,0	23,1	40,0	26,7	20,0	14,3	14,3	15,4	7,7	31,8
krizové ubytování – soukromé	18,2	32,0	23,5	40,0	50,0	38,5	20,0	26,7	6,7	57,1	28,6	23,1	30,8	31,8
nízkonákladové bydlení (bydlení se sníženým nájmem)	18,2	28,0	23,5	60,0	33,3	15,4	30,0	26,7	20,0	14,3	23,8	7,7	30,8	13,6
noclehárna	27,3	16,0	5,9	20,0	16,7	7,7	40,0	33,3	13,3	7,1	19,0	15,4	0,0	9,1
azylový dům	31,8	40,0	23,5	20,0	50,0	15,4	40,0	33,3	20,0	21,4	19,0	23,1	15,4	13,6
dům na půl cesty	45,5	8,0	5,9	20,0	16,7	15,4	50,0	26,7	13,3	7,1	14,3	7,7	23,1	18,2
domov pro seniory	50,0	40,0	29,4	40,0	33,3	15,4	40,0	13,3	20,0	21,4	23,8	69,2	38,5	27,3
domov pro osoby se zdravotním postižením	40,9	36,0	17,6	13,3	16,7	30,8	40,0	33,3	26,7	21,4	14,3	69,2	23,1	22,7
domov se zvláštním režimem	36,4	28,0	5,9	26,7	33,3	38,5	30,0	20,0	26,7	14,3	23,8	38,5	30,8	18,2
sociálně aktivizační služby	36,4	32,0	23,5	33,3	33,3	15,4	30,0	20,0	13,3	57,1	19,0	30,8	23,1	18,2
odborné sociální poradenství	4,5	28,0	23,5	13,3	0,0	0,0	20,0	6,7	0,0	14,3	4,8	30,8	15,4	9,1
terénní programy	18,2	40,0	29,4	33,3	33,3	7,7	20,0	33,3	20,0	64,3	28,6	38,5	15,4	13,6
nízkoprahové denní centrum	31,8	16,0	11,8	13,3	0,0	15,4	20,0	6,7	20,0	28,6	4,8	15,4	7,7	4,5
spolupráci s úřadem práce v oblasti dávkové podpory	22,7	12,0	11,8	13,3	33,3	30,8	30,0	13,3	20,0	21,4	14,3	23,1	38,5	18,2
činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)	0,0	8,0	11,8	6,7	0,0	0,0	10,0	0,0	6,7	0,0	4,8	0,0	0,0	4,5
sociální práci obce (kurátor, sociální pracovník)	0,0	12,0	5,9	6,7	16,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,8	15,4	0,0	4,5
bezbariérové bydlení	45,5	32,0	58,8	53,3	66,7	30,8	30,0	33,3	33,3	64,3	33,3	46,2	46,2	31,8
bydlení pro seniory (např. i domy s pečovatelskou službou)	40,9	28,0	11,8	26,7	16,7	7,7	10,0	6,7	26,7	7,1	19,0	38,5	7,7	4,5
obecní/městskou policii	13,6	8,0	29,4	6,7	0,0	7,7	10,0	0,0	6,7	0,0	4,8	0,0	23,1	0,0
zdravotnické zařízení	18,2	12,0	29,4	20,0	0,0	38,5	10,0	13,3	20,0	21,4	23,8	23,1	15,4	18,2
výstavba nového obecního bytového fondu	9,1	8,0	5,9	20,0	33,3	0,0	10,0	6,7	6,7	0,0	9,5	7,7	0,0	4,5
rekonstrukce a obnova bytového fondu	22,7	28,0	41,2	33,3	16,7	23,1	30,0	40,0	26,7	57,1	38,1	30,8	38,5	18,2
komunitní plánování sociálních služeb	9,1	36,0	5,9	6,7	16,7	7,7	0,0	13,3	26,7	21,4	0,0	7,7	7,7	4,5
potravinová pomoc	31,8	24,0	29,4	20,0	33,3	46,2	40,0	13,3	33,3	35,7	28,6	46,2	46,2	22,7
šatníky	50,0	20,0	29,4	40,0	16,7	38,5	40,0	46,7	20,0	64,3	33,3	15,4	23,1	18,2
jiné:	9,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	0,0	9,5	0,0	0,0	4,5

Tab. 17 – Počet obcí/správních obvodů, které postrádají nástroje k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících

	Hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Olomoucký kraj	Zlínský kraj	Moravskoslezský kraj
krizové ubytování – obecní	15	17	9	7	3	5	4	6	9	12	14	10	10	10
krizové ubytování – soukromé	12	13	10	4	2	6	6	9	10	4	8	6	7	9
nízkonákladové bydlení (bydlení se sníženým nájmem)	13	12	10	3	3	9	5	8	10	12	15	11	7	16
noclehárna	6	13	11	5	4	5	4	6	6	12	10	5	7	7
azylový dům	4	10	6	4	1	2	3	4	3	8	8	3	5	5
dům na půl cesty	7	14	10	5	3	8	2	7	3	11	10	8	6	8
domov pro seniory	5	0	1	1	0	1	0	1	1	2	9	0	1	0
domov pro osoby se zdravotním postižením	7	5	5	3	3	4	3	4	3	5	13	2	4	6
domov se zvláštním režimem	7	11	10	5	2	3	2	6	4	5	9	4	4	10
sociálně aktivizační služby	2	6	2	3	0	1	1	2	1	1	6	2	3	3
odborné sociální poradenství	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	1
terénní programy	1	3	1	1	1	2	1	2	1	1	5	2	2	4
nízkoprahové denní centrum	3	10	5	6	2	3	4	9	4	8	12	3	5	7
spolupráci s úřadem práce v oblasti dávkové podpory	2	1	0	0	0	0	0	1	1	0	3	0	2	0
činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
sociální práci obce (kurátor, sociální pracovník)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bezbariérové bydlení	3	8	0	1	1	7	2	2	5	0	6	3	1	5
bydlení pro seniory (např. i domy s pečovatelskou službou)	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	1
obecní/městskou policii	0	0	0	1	1	1	0	1	1	4	1	1	1	0
zdravotnické zařízení	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
výstavba nového obecního bytového fondu	15	19	12	7	4	12	6	14	9	13	16	11	11	18
rekonstrukce a obnova bytového fondu	11	11	5	3	4	9	4	8	8	5	9	8	6	14
komunitní plánování sociálních služeb	3	1	1	3	1	3	0	1	1	1	0	3	1	0
potravinová pomoc	9	7	3	6	3	1	2	9	3	5	10	3	2	4
šatníky	2	7	1	1	0	1	1	3	3	1	3	3	2	2
jiné:	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Tab. 18 – Počet obcí/správních obvodů, podle chybějících nástrojů k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících (v %)

	Hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Olomoucký kraj	Zlínský kraj	Moravskoslezský kraj
krizové ubytování – obecní	68,2	68,0	52,9	46,7	50,0	38,5	40,0	40,0	60,0	85,7	66,7	76,9	76,9	45,5
krizové ubytování – soukromé	54,5	52,0	58,8	26,7	33,3	46,2	60,0	60,0	66,7	28,6	38,1	46,2	53,8	40,9
nízkonákladové bydlení (bydlení se sníženým nájmem)	59,1	48,0	58,8	20,0	50,0	69,2	50,0	53,3	66,7	85,7	71,4	84,6	53,8	72,7
noclehárna	27,3	52,0	64,7	33,3	66,7	38,5	40,0	40,0	40,0	85,7	47,6	38,5	53,8	31,8
azylový dům	18,2	40,0	35,3	26,7	16,7	15,4	30,0	26,7	20,0	57,1	38,1	23,1	38,5	22,7
dům na půl cesty	31,8	56,0	58,8	33,3	50,0	61,5	20,0	46,7	20,0	78,6	47,6	61,5	46,2	36,4
domov pro seniory	22,7	0,0	5,9	6,7	0,0	7,7	0,0	6,7	6,7	14,3	42,9	0,0	7,7	0,0
domov pro osoby se zdravotním postižením	31,8	20,0	29,4	20,0	50,0	30,8	30,0	26,7	20,0	35,7	61,9	15,4	30,8	27,3
domov se zvláštním režimem	31,8	44,0	58,8	33,3	33,3	23,1	20,0	40,0	26,7	35,7	42,9	30,8	30,8	45,5
sociálně aktivizační služby	9,1	24,0	11,8	20,0	0,0	7,7	10,0	13,3	6,7	7,1	28,6	15,4	23,1	13,6
odborné sociální poradenství	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	9,5	0,0	0,0	4,5
terénní programy	4,5	12,0	5,9	6,7	16,7	15,4	10,0	13,3	6,7	7,1	23,8	15,4	15,4	18,2
nízkoprahové denní centrum	13,6	40,0	29,4	40,0	33,3	23,1	40,0	60,0	26,7	57,1	57,1	23,1	38,5	31,8
spolupráci s úřadem práce v oblasti dávkové podpory	9,1	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	6,7	0,0	14,3	0,0	15,4	0,0
činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
sociální práci obce (kurátor, sociální pracovník)	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
bezbariérové bydlení	13,6	32,0	0,0	6,7	16,7	53,8	20,0	13,3	33,3	0,0	28,6	23,1	7,7	22,7
bydlení pro seniory (např. i domy s pečovatelskou službou)	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	9,5	0,0	7,7	4,5
obecní/městskou policii	0,0	0,0	0,0	6,7	16,7	7,7	0,0	6,7	6,7	28,6	4,8	7,7	7,7	0,0
zdravotnické zařízení	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1	4,8	7,7	7,7	4,5
výstavba nového obecního bytového fondu	68,2	76,0	70,6	46,7	66,7	92,3	60,0	93,3	60,0	92,9	76,2	84,6	84,6	81,8
rekonstrukce a obnova bytového fondu	50,0	44,0	29,4	20,0	66,7	69,2	40,0	53,3	53,3	35,7	42,9	61,5	46,2	63,6
komunitní plánování sociálních služeb	13,6	4,0	5,9	20,0	16,7	23,1	0,0	6,7	6,7	7,1	0,0	23,1	7,7	0,0
potravinová pomoc	40,9	28,0	17,6	40,0	50,0	7,7	20,0	60,0	20,0	35,7	47,6	23,1	15,4	18,2
šatníky	9,1	28,0	5,9	6,7	0,0	7,7	10,0	20,0	20,0	7,1	14,3	23,1	15,4	9,1
jiné:	4,5	12,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5

6. Nástroje k prevenci bezdomovectví

Nejčastěji používaným nástrojem k prevenci bezdomovectví je **depistáž**. Tuto formu prevence v České republice uvedlo **82,4 %** obcí s rozšířenou působností/správních obvodů. Z hlediska krajů je nejvíce využívána v obcích Libereckého (100 %), Jihočeského (94,1 %) a Královéhradeckého kraje (93,3 %). Nejméně využíváný je tento nástroj v Karlovarském (66,7 %) a Středočeském kraji (68,0 %). Vysokou četnost výskytu užívání tohoto nástroje v prevenci vzniku bezdomovectví můžeme klást do souvislosti i s vysokou četností sociální práce jako nástroje řešení tohoto problému, pokud již vznikne. Depistáž jako konkrétní metoda sociální práce, jejímž cílem je preventivní působení tedy znamená, že nejen v oblasti řešení bezdomovectví, ale také pro prevenci vzniku tohoto jevu je nejčastěji obcemi využívána sociální práce.

Druhým nejpoužívanějším nástrojem je **poradenství**. Poradenství jako formu prevence uvedlo 171 obcí/správních obvodů t. j. **77,4 %** ze všech obcí/správních obvodů, které se zúčastnily dotazníkového šetření. Nejvíce obcí, které využívají poradenství je v Libereckém (90 %) a Zlínském kraji (84,6 %). V Plzeňském a Karlovarském kraji nevyužívá tento nástroj k prevenci bezdomovectví více než třetina obcí. V podrobnější specifikaci poradenství, které bylo součástí otázky, se objevilo velké množství druhů i zaměření tohoto nástroje. Poradenství blíže specifikovalo celkem 170 obcí. Některé obce popisovaly druhy poradenství, některé spíše formu (kým a kde je poskytováno). Velmi často se také objevila specifikace zaměřená na předmět či účel poskytování poradenství. Z druhů či různých typů poradenství obce uváděly převážně: základní, odborné, sociální, právní, dluhové, finanční, bytové, dávkové, drogové, zdravotní, socioterapeutické, individuální a specializované poradenství. Mezi formami poskytování poradenství se nejčastěji objevovalo poradenství, které poskytuje sama obec, často prostřednictvím sociálních pracovníků obce a nebo ve spolupráci s poskytovatelem sociálních služeb. Nejvíce kategorií uváděly obce v předmětu poradenství a tato široká škála ukazuje, že poradenství je obcemi využíváno jak pro účely řešení krizových a život ohrožujících situací, tak i v souvislosti s dlouhodobější případovou prací, v rámci které jsou řešeny problémy komplexnějšího charakteru. Převážně se jednalo o tyto oblasti: řešení (cenově dostupného) bydlení a krizového ubytování, pomoc se zajištěním základních životních potřeb, zprostředkování zdravotních služeb, sociálních dávek, zdravotní pojištění, vyřízení osobních dokladů, efektivní hospodaření, řešení zadluženosti, rodinné vztahy, zprostředkování sociálních služeb a sociálního bydlení, řešení nájemních smluv a spolupráce s pronajímateli, rizikový způsob života, nezaměstnanost, adaptace po návratu z vězení, vztahové problémy spojené s agresivitou a domácím násilím, spolupráce s Úřadem práce a zajišťování podkladů pro nárok na dávky, jednání se zaměstnavateli, lékaři apod.

Spolupráci se soukromými pronajímateli uvedlo 38 % dotázaných obcí/správních obvodů. Nejvíce ji využívají obce z Ústeckého (69,2 %) a Olomouckého kraje (61,5 %). V hl. m. Praze a v kraji Vysočina je tento nástroj využíván v méně než v jedné čtvrtině obcí/správních obvodů.

Dvě třetiny z dotázaných obcí/správních obvodů **shromažďují a vyhodnocují informace o ohrožených osobách**. Nejvyšší zastoupení v rámci krajů mají správní obvody hl. m. Prahy (90,9 %) a obce z Ústeckého kraje (84,6 %). V Karlovarském kraji tento nástroj využívá méně než polovina obcí.

Strategické plánování jako nástroj k prevenci bezdomovectví využívá 40,3 % obcí. Nejvíce využíván je v Olomouckém (61,5 %) a v Královéhradeckém kraji (60,0 %). V Plzeňském kraji tento nástroj uvedla pouze pětina obcí s rozšířenou působností.

Primární prevenci využívá jedna čtvrtina obcí/správních obvodů v ČR. V hl. m. Praze a v Libereckém kraji je používána ve více než 40 % obcí/správních obvodů. Naopak v Plzeňském kraji tuto formu prevence nevedla žádná obec.

Jako pozitivní výsledek lze hodnotit i fakt, že pouze 5 obcí v ČR uvedlo, že se oblasti prevence vzniku bezdomovectví nevěnují.

Obce uvedly také ve 30 případech i jiné nástroje, které využívají k prevenci bezdomovectví. Ve 12 z nich se jedná o různé formy spolupráce či využívání více druhů služeb sociální prevence. Ve 3 případech se jednalo o využívání institutu zvláštního příjemce dávek důchodového pojištění, státní sociální podpory a dávek pomoci v hmotné nouzi a dále se objevily již v menší četnosti různé nástroje, mezi ty častější se ve 2 případech objevila spolupráce s poskytovateli bydlení a to spolupráce s provozovateli komerčních ubytoven i spolupráce se správcem obecního bytového fondu. Dále byly uvedeny i preventivní nástroje mediálního charakteru: osvěta, setkání starostů s veřejností, články v regionálním tisku, a ve dvou případech obce uvedly mezi jinými nástroji k prevenci bezdomovectví i spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování.

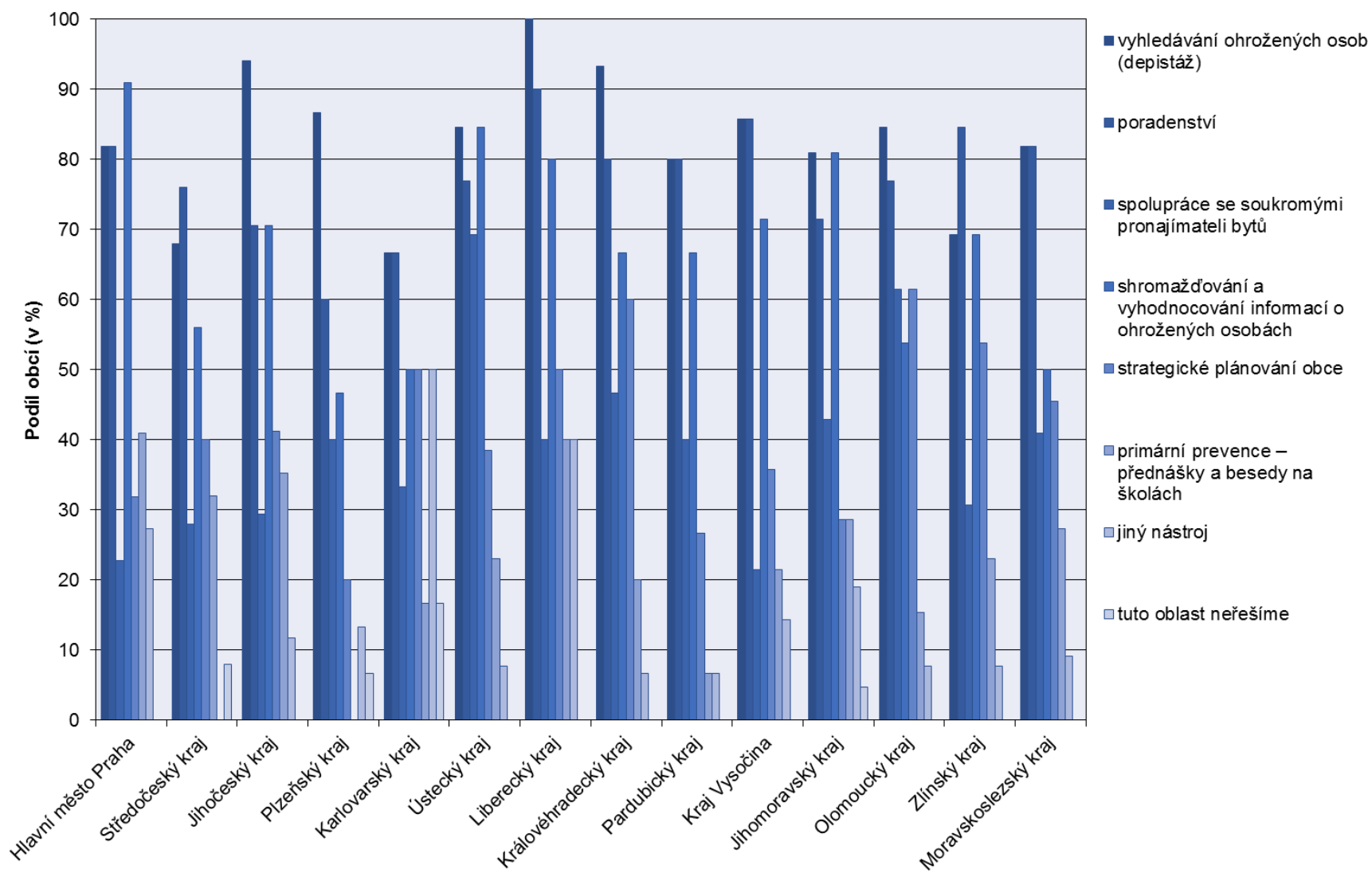
V jednom případě obec uvedla jako nástroj prevence i potravinovou pomoc z rozpočtu města.

Tab. 19 – Počet obcí, které využívají nástroje k prevenci bezdomovectví

Území	Vyhledávání ohrožených osob (depistáž)	Poradenství	Spolupráce se soukromými pronajímateli bytů	Shromažďování a vyhodnocování informací o ohrožených osobách	Strategické plánování obce	Primární prevence – přednášky a besedy na školách	Jiný nástroj	Tuto oblast ORP neřeší
Hlavní město Praha	18	18	5	20	7	9	6	0
Středočeský kraj	17	19	7	14	10	8	0	2
Jihočeský kraj	16	12	5	12	7	6	2	0
Plzeňský kraj	13	9	6	7	3	0	2	1
Karlovarský kraj	4	4	2	3	3	1	3	1
Ústecký kraj	11	10	9	11	5	3	1	0
Liberecký kraj	10	9	4	8	5	4	4	0
Královéhradecký kraj	14	12	7	10	9	3	1	0
Pardubický kraj	12	12	6	10	4	1	1	0
Kraj Vysočina	12	12	3	10	5	3	2	0
Jihomoravský kraj	17	15	9	17	6	6	4	1
Olomoucký kraj	11	10	8	7	8	2	1	0
Zlínský kraj	9	11	4	9	7	3	1	0
Moravskoslezský kraj	18	18	9	11	10	6	2	0
Česká republika	182	171	84	149	89	55	30	5

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Graf 3 – Obce/správní obvody dle využití nástrojů k prevenci bezdomovectví (v %)

Tab. 20 – Podíl obcí, které využívají nástroje k prevenci bezdomovectví (v %)

Území	Vyhledávání ohrožených osob (depistáž)	Poradenství	Spolupráce se soukromými pronajímateli bytů	Shromažďování a vyhodnocování informací o ohrožených osobách	Strategické plánování obce	Primární prevence – přednášky a besedy na školách	Jiný nástroj	Tuto oblast ORP neřeší
Hlavní město Praha	81,8	81,8	22,7	90,9	31,8	40,9	27,3	0,0
Středočeský kraj	68,0	76,0	28,0	56,0	40,0	32,0	0,0	8,0
Jihočeský kraj	94,1	70,6	29,4	70,6	41,2	35,3	11,8	0,0
Plzeňský kraj	86,7	60,0	40,0	46,7	20,0	0,0	13,3	6,7
Karlovarský kraj	66,7	66,7	33,3	50,0	50,0	16,7	50,0	16,7
Ústecký kraj	84,6	76,9	69,2	84,6	38,5	23,1	7,7	0,0
Liberecký kraj	100,0	90,0	40,0	80,0	50,0	40,0	40,0	0,0
Královéhradecký kraj	93,3	80,0	46,7	66,7	60,0	20,0	6,7	0,0
Pardubický kraj	80,0	80,0	40,0	66,7	26,7	6,7	6,7	0,0
Kraj Vysočina	85,7	85,7	21,4	71,4	35,7	21,4	14,3	0,0
Jihomoravský kraj	81,0	71,4	42,9	81,0	28,6	28,6	19,0	4,8
Olomoucký kraj	84,6	76,9	61,5	53,8	61,5	15,4	7,7	0,0
Zlínský kraj	69,2	84,6	30,8	69,2	53,8	23,1	7,7	0,0
Moravskoslezský kraj	81,8	81,8	40,9	50,0	45,5	27,3	9,1	0,0
Česká republika	82,4	77,4	38,0	67,4	40,3	24,9	13,6	2,3

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

7. Informování občanů o možnostech podpory za účelem prevence i řešení bezdomovectví

Informace o možnostech podpory za účelem prevence i řešení bezdomovectví poskytuje prostřednictvím **veřejného informačního centra 8,6 %** obcí/správních obvodů. Nejvyšší podíl v rámci krajů byl zaznamenán ve správních obvodech hl. m. Prahy (22,7 %). V šesti krajích obce neinformují své občany prostřednictvím veřejného informačního centra vůbec.

Cílenou informační kampaň realizuje 21 obcí s rozšířenou působností/správních obvodů. Informování občanů touto kampaní je nejvíce rozšířeno v Olomouckém (23,1 %) a Moravskoslezském kraji (18,2 %). Kraj Vysočina, Liberecký a Karlovarský tento způsob informování občanů neuvádějí. Tento nástroj představuje opatření, které je nejvíce zaměřeno na širokou veřejnost. Z výsledků výzkumu je zřejmé, že obce preferují cílenější opatření v preventivní oblasti, která jsou více zaměřena na ohrožené skupiny občanů, viz níže.

Dvě třetiny obcí/správních obvodů uvedly, že využívají **vyhledávání a informování ohrožených osob prostřednictvím činností sociální práce**. Nejvyšší podíl byl zaznamenán v Libereckém (90 %) a Královéhradeckém kraji (80 %). Naopak nejméně tento způsob využívají v Karlovarském kraji (50 % obcí). Prostřednictvím tohoto způsobu bylo v ČR osloveno téměř 42 tis. osob. Z celkového počtu oslovených osob jich bylo nejvíce v Karlovarském (15,9 %) a Moravskoslezském kraji (15,4 %). V Karlovarském kraji bylo osloveno nejvíce osob, na druhou stranu tento způsob informování využívá jen polovina obcí z kraje.

Více než **82 %** obcí/správních obvodů poskytuje **informace na základě individuálních dotazů občanů**. V Královéhradeckém kraji poskytuje tímto způsobem informace 93,3 % obcí. Nejméně tuto možnost využívají v Libereckém kraji, a to 70 % obcí. Nejvyšší podíl těchto odpovědí ukazuje na převažující tendenci nesystémového, spíše nahodilého ad hoc přístupu k prevenci jevu bezdomovectví v místních podmínkách obcí/správních obvodů.

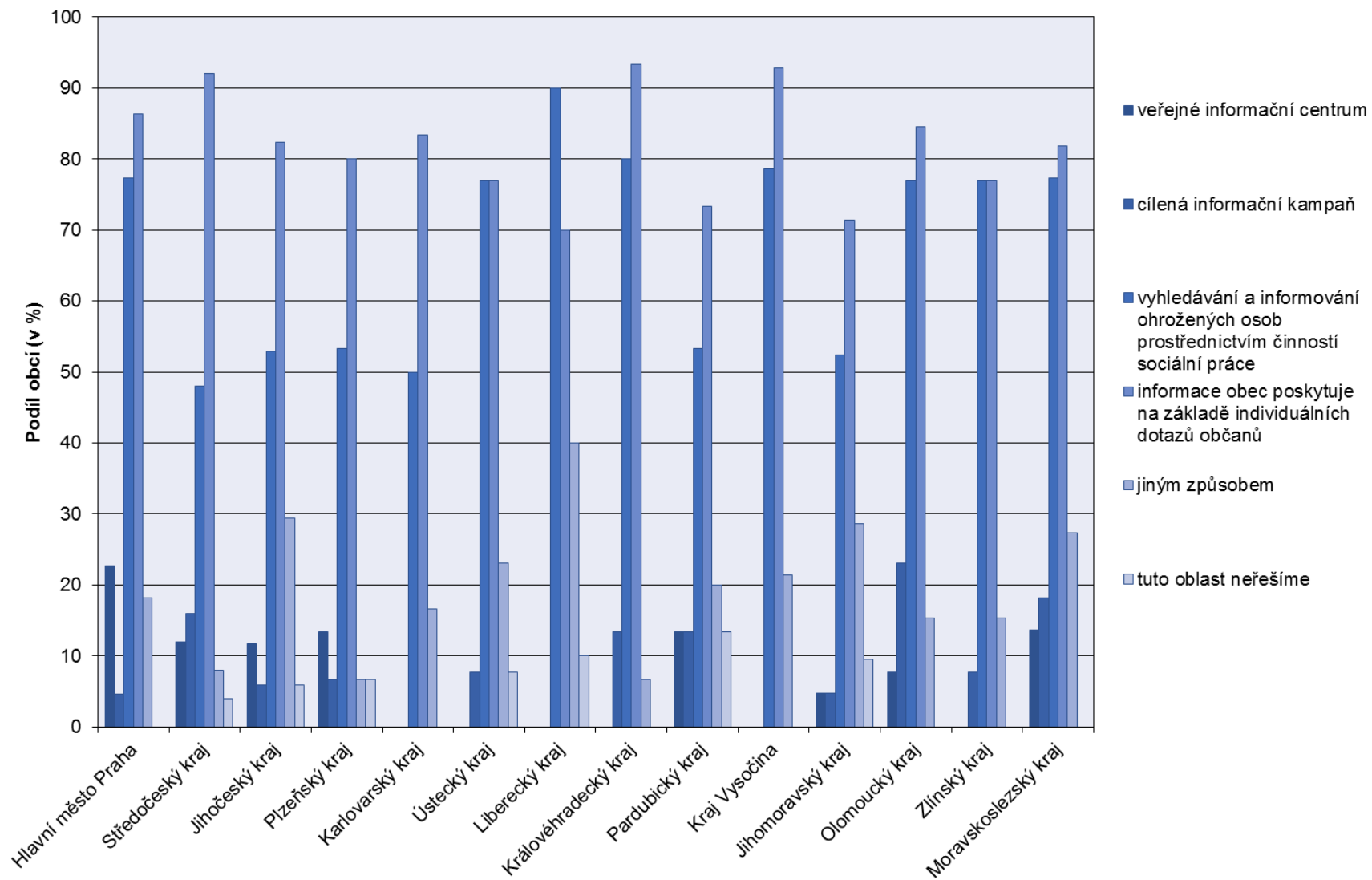
Celkem 43 obcí uvedlo jiný způsob informování občanů. Většinou se jednalo o různé formy předávání informací formou webových stránek, distribuce letáků, informačních služeb a mediálních prezentací v tisku, dále o různé formy spolupráce obcí a dalších institucí, např. sociálních služeb, Úřadu práce, praktických lékařů, policie. Často se objevily kategorie, které svědčily o participaci samosprávy na řešení této problematiky, například sdružení starostů a dalších regionálně specifické platformy participující na komunitním plánování. Dvakrát byla uvedena mezi těmito způsoby i spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování.

Tab. 21 – Počet obcí dle způsobu poskytování informací o možnostech podpory pro prevenci a řešení bezdomovectví

Území	Veřejné informační centrum	Cílená informační kampaň	Vyhledávání a informování ohrožených osob prostřednictvím činností sociální práce		Informace obec poskytuje na základě individuálních dotazů občanů	Jiným způsobem	Tuto oblast ORP neřeší
				Odhad počtu oslovených osob			
Hlavní město Praha	5	1	17	3 999	19	4	0
Středočeský kraj	3	4	12	2 834	23	2	1
Jihočeský kraj	2	1	9	3 834	14	5	1
Plzeňský kraj	2	1	8	2 613	12	1	1
Karlovarský kraj	0	0	3	6 676	5	1	0
Ústecký kraj	0	1	10	1 169	10	3	1
Liberecký kraj	0	0	9	2 816	7	4	1
Královéhradecký kraj	0	2	12	2 156	14	1	0
Pardubický kraj	2	2	8	795	11	3	2
Kraj Vysočina	0	0	11	1 008	13	3	0
Jihomoravský kraj	1	1	11	1 941	15	6	2
Olomoucký kraj	1	3	10	3 353	11	2	0
Zlínský kraj	0	1	10	2 251	10	2	0
Moravskoslezský kraj	3	4	17	6 441	18	6	0
Česká republika	19	21	147	41 886	182	43	9

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Graf 4 – Obce/správní obvody dle způsobu poskytování informací o možnostech podpory pro prevenci a řešení bezdomovectví

Tab. 22 – Podíl obcí dle způsobu poskytování informací o možnostech podpory pro prevenci a řešení bezdomovectví (v %)

Území	Veřejné informační centrum	Cílená informační kampaň	Vyhledávání a informování ohrožených osob prostřednictvím činnosti sociální práce		Informace obec poskytuje na základě individuálních dotazů občanů	Jiným způsobem	Tuto oblast ORP neřeší
				Podíl z celkově oslovených v ČR (v %)			
Hlavní město Praha	22,7	4,5	77,3	10	86,4	18,2	0,0
Středočeský kraj	12,0	16,0	48,0	7	92,0	8,0	4,0
Jihočeský kraj	11,8	5,9	52,9	9	82,4	29,4	5,9
Plzeňský kraj	13,3	6,7	53,3	6	80,0	6,7	6,7
Karlovarský kraj	0,0	0,0	50,0	16	83,3	16,7	0,0
Ústecký kraj	0,0	7,7	76,9	3	76,9	23,1	7,7
Liberecký kraj	0,0	0,0	90,0	7	70,0	40,0	10,0
Královéhradecký kraj	0,0	13,3	80,0	5	93,3	6,7	0,0
Pardubický kraj	13,3	13,3	53,3	2	73,3	20,0	13,3
Kraj Vysočina	0,0	0,0	78,6	2	92,9	21,4	0,0
Jihomoravský kraj	4,8	4,8	52,4	5	71,4	28,6	9,5
Olomoucký kraj	7,7	23,1	76,9	8	84,6	15,4	0,0
Zlínský kraj	0,0	7,7	76,9	5	76,9	15,4	0,0
Moravskoslezský kraj	13,6	18,2	77,3	15	81,8	27,3	0,0
Česká republika	8,6	9,5	66,5	100	82,4	19,5	4,1

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

8. Koordinace poskytování sociálních služeb, které řeší bezdomovectví na území působnosti ORP

V této otázce byl zjišťován postoj obcí/správních obvodů ke koordinaci poskytování sociálních služeb, které se zabývají otázkou řešení bezdomovectví.

Polovina obcí/správních obvodů v ČR zjišťuje na území celého ORP **potřebnost těchto sociálních služeb**. Nejvyšší podíl měly obce z Jihomoravského kraje (85,7 %), následovány obcemi z Plzeňského a Královéhradeckého kraje, kde shodně dvě třetiny odpověděly, že sledují na území působnosti celé ORP potřebnost sociálních služeb. Na opačné straně se pohybují obce z Vysočiny, kde pouze dvě obce ze čtrnácti uvedly, že tuto potřebnost sledují.

Potřebnost sociálních služeb pouze na svém území (tedy pouze na území obce) zjišťuje 30,3 % obcí/správních obvodů. V rámci krajů je sledování potřebnosti sociálních služeb na vlastním území nejvíce v Ústeckém (61,5 %) a Pardubické kraji (53,3 %). V Plzeňském kraji zjišťuje potřebnost sociálních služeb na svém území pouze 6,7 % obcí.

Sociální služby finančně podporuje 62,9 % obcí/správních obvodů z celé republiky. Nejvyšší podíl z obcí, které poskytují finanční podporu sociálním službám, byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji (81,8 %) a dále v Jihočeském kraji, kde tuto podporu poskytuje 76,5 % obcí. Na opačné straně se umístil Pardubický kraj, na jehož území poskytuje finanční podporu pouze třetina obcí.

Jiným než finančním způsobem podporuje sociální služby, které řeší bezdomovectví, 12,7 % obcí/správních obvodů.

Spolupráci s krajským úřadem v procesu plánování rozvoje sociálních služeb uvedlo 66,5 % obcí/správních obvodů z ČR. Největší spolupráce mezi obcemi a krajským úřadem byla zaznamenána v Libereckém (90,0 %), Královéhradeckém (86,7 %) a Zlínském (84,6 %) kraji. V Plzeňském kraji uvedlo spolupráci s krajským úřadem pouze 33,3 % obcí.

Za účelem zajištění dostupnosti potřebných služeb spolupracuje s jinými obcemi 49,3 % obcí/správních obvodů. Nejvyšší podíl spolupráce s jinými obcemi byl uveden obcemi v Jihomoravském (71,4 %) a Libereckém (70,0 %) kraji. Nejméně spolupracují obce z kraje Vysočina (28,6 %) a z Ústeckého (30,8 %) kraje.

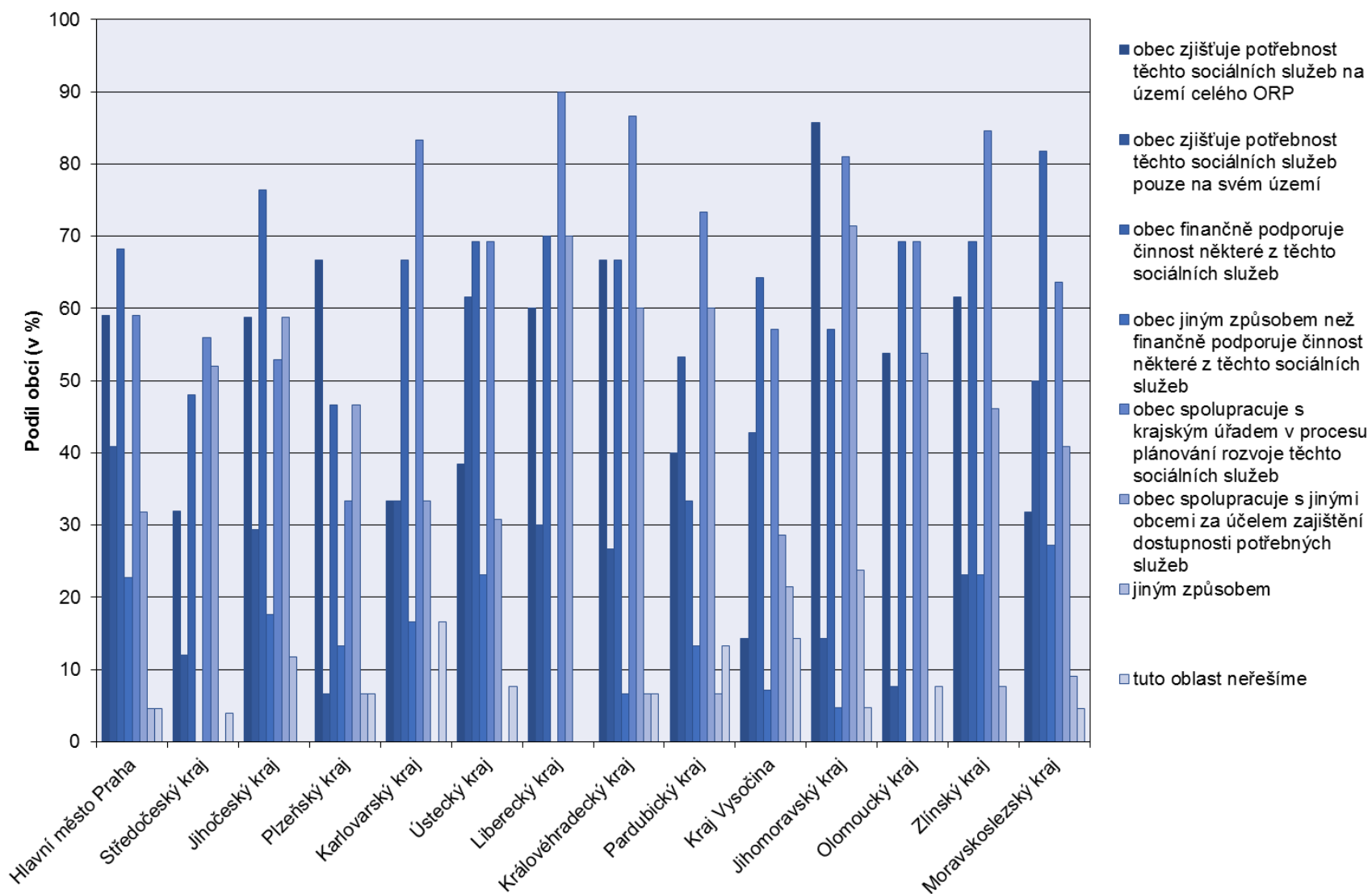
Jiné způsoby řešení koordinace poskytování sociálních služeb uvedlo celkem 17 obcí. Většinou se jednalo o různé formy spolupráce, které lze zařadit do procesů komunitního plánování obcí, který je v gesci samosprávné působnosti obcí. Také se objevily některé méně časté a přitom inspirativní nástroje, například neformální spolupráce sociálních kurátorů sousedících obcí, i spolupráce s církvemi. Ve dvou případech se však objevily na tomto místě informace o tom, že obce řeší všechny případy striktně individuálně za absence koncepčního přístupu, což můžeme považovat spíše za indikaci nedostatku vhodných nástrojů ke koordinaci tohoto typu sociálních služeb.

Tab. 23 – Počet obcí v krajích podle způsobu koordinace poskytování sociálních služeb řešících bezdomovectví

Území	Obec zjišťuje potřebnost sociálních služeb řešících bezdomovectví na území celého ORP	Obec zjišťuje potřebnost sociálních služeb řešících bezdomovectví pouze na svém území	Obec finančně podporuje činnost sociálních služeb řešících bezdomovectví	Obec nefinančně podporuje činnost sociálních služeb řešících bezdomovectví	Obec spolupracuje s krajským úřadem v procesu plánování rozvoje sociálních služeb řešících bezdomovectví	Obec spolupracuje s jinými obcemi za účelem zajištění dostupnosti potřebných služeb	Jiný způsob řešení	Tuto oblast ORP neřeší
Hlavní město Praha	13	9	15	5	13	7	1	1
Středočeský kraj	8	3	12	0	14	13	0	1
Jihočeský kraj	10	5	13	3	9	10	2	0
Plzeňský kraj	10	1	7	2	5	7	1	1
Karlovarský kraj	2	2	4	1	5	2	0	1
Ústecký kraj	5	8	9	3	9	4	0	1
Liberecký kraj	6	3	7	0	9	7	0	0
Královéhradecký kraj	10	4	10	1	13	9	1	1
Pardubický kraj	6	8	5	2	11	9	1	2
Kraj Vysočina	2	6	9	1	8	4	3	2
Jihomoravský kraj	18	3	12	1	17	15	5	1
Olomoucký kraj	7	1	9	0	9	7	0	1
Zlínský kraj	8	3	9	3	11	6	1	0
Moravskoslezský kraj	7	11	18	6	14	9	2	1
Česká republika	112	67	139	28	147	109	17	13

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Graf 5 – Obce/správní obvody dle způsobu koordinace poskytování sociálních služeb

Tab. 24 – Podíl obcí v krajích podle způsobu koordinace poskytování sociálních služeb (v %)

Území	Obec zjišťuje potřebnost sociálních služeb řešících bezdomovectví na území celého ORP	Obec zjišťuje potřebnost sociálních služeb řešících bezdomovectví pouze na svém území	Obec finančně podporuje činnost sociálních služeb řešících bezdomovectví	Obec nefinančně podporuje činnost sociálních služeb řešících bezdomovectví	Obec spolupracuje s krajským úřadem v procesu plánování rozvoje sociálních služeb řešících bezdomovectví	Obec spolupracuje s jinými obcemi za účelem zajištění dostupnosti potřebných služeb	Jiný způsob řešení	Tuto oblast ORP neřeší
Hlavní město Praha	59,1	40,9	68,2	22,7	59,1	31,8	4,5	4,5
Středočeský kraj	32,0	12,0	48,0	0,0	56,0	52,0	0,0	4,0
Jihočeský kraj	58,8	29,4	76,5	17,6	52,9	58,8	11,8	0,0
Plzeňský kraj	66,7	6,7	46,7	13,3	33,3	46,7	6,7	6,7
Karlovarský kraj	33,3	33,3	66,7	16,7	83,3	33,3	0,0	16,7
Ústecký kraj	38,5	61,5	69,2	23,1	69,2	30,8	0,0	7,7
Liberecký kraj	60,0	30,0	70,0	0,0	90,0	70,0	0,0	0,0
Královéhradecký kraj	66,7	26,7	66,7	6,7	86,7	60,0	6,7	6,7
Pardubický kraj	40,0	53,3	33,3	13,3	73,3	60,0	6,7	13,3
Kraj Vysočina	14,3	42,9	64,3	7,1	57,1	28,6	21,4	14,3
Jihomoravský kraj	85,7	14,3	57,1	4,8	81,0	71,4	23,8	4,8
Olomoucký kraj	53,8	7,7	69,2	0,0	69,2	53,8	0,0	7,7
Zlínský kraj	61,5	23,1	69,2	23,1	84,6	46,2	7,7	0,0
Moravskoslezský kraj	31,8	50,0	81,8	27,3	63,6	40,9	9,1	4,5
Česká republika	50,7	30,3	62,9	12,7	66,5	49,3	7,7	5,9

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

9. Spolupráce v rámci Úřadu obce s rozšířenou působností

V této otázce byla předmětem průzkumu situace v jednotlivých obcích s rozšířenou působností/správních obvodech z hlediska vnitřní spolupráce mezi jednotlivými odbory a existence strategických či metodických materiálů pro řešení bezdomovectví.

Fungující **spolupráce mezi sociálním a bytovým odborem** v oblasti řešení potřeb bydlení probíhá celkem v **92,8 %** obcích s rozšířenou působností/správních obvodech (dále jen „ORP“) ČR.

Počet ORP, ve kterých spolupracuje sociální a bytový odbor se však výrazně odlišuje v rámci krajů. V Karlovarském, Libereckém, Královéhradeckém, Pardubickém, Zlínském kraji a na Vysočině probíhá spolupráce ve všech obcích. Naopak v hl. m. Praze, Ústeckém a Jihomoravském kraji spolupracuje méně než 86 % obcí/správních obvodů, které se zúčastnily průzkumu.

Je však pravděpodobné, že tato spolupráce bude mít spíše neformálnější charakter, neboť výsledky výzkumu dále ukazují, že **strategický, koncepční, nebo metodický materiál**, podle kterého obce/správní obvody postupují při řešení potřeb bydlení, má zpracováno pouze **13,6 %** ORP. Nejvyšší podíl obcí, které mají takový materiál, byl zaznamenán v Ústeckém (30,8 %), Olomouckém a Zlínském kraji (v obou územních celcích shodně po 23,1 %).

Z průzkumu dále vyplynulo, že např. **ani jedna ORP ze Středočeského kraje nemá zpracován koncepční materiál, který by řešil potřeby bydlení u bezdomovců.**

Podíl obcí/správních obvodů se zpracovaným strategickým materiálem byl nejnižší v kraji Vysočina, v hl. m. Praze a v Jihomoravském kraji a činil méně než 10 %.

Určitý metodický materiál, který bude v budoucnu zaměřen na řešení potřeby bydlení, **připravuje 54 obcí/správních obvodů (t. j. 24,4 %)**, které se dotazníkového šetření zúčastnily. V Libereckém kraji připravuje strategický materiál celá polovina obcí, v hl. m. Praze na přípravě plánu pracuje 40,9 % správních obvodů. Nejméně obcí s připravovaným koncepčním materiálem bylo v kraji Vysočina (7,1 %) a v Ústeckém kraji (7,7 %). Obce z Ústeckého kraje mají na rozdíl od Vysočiny tento materiál zpracován již ve 30,8 % územních jednotek s rozšířenou působností.

Výše uvedené výsledky ukazují na to, že obce se v každodenní praxi problémem řešení bezdomovectví zabývají, ale zřejmě se nejedná o přesně ukotvenou a definovanou agendu. Téměř všude za tímto účelem probíhá spolupráce mezi sociálním a bytovým odborem obcí, což znamená, že na řešení tohoto problému v praxi participuje samospráva i přenesená působnost ORP. Můžeme se však domnívat, že tato spolupráce má ve většině obcí, kde probíhá, spíše neformální nebo nesystematický charakter, vzhledem k současné převažující absenci strategických, koncepčních, či metodických materiálů, které by tuto agendu konkrétněji vymezovaly.

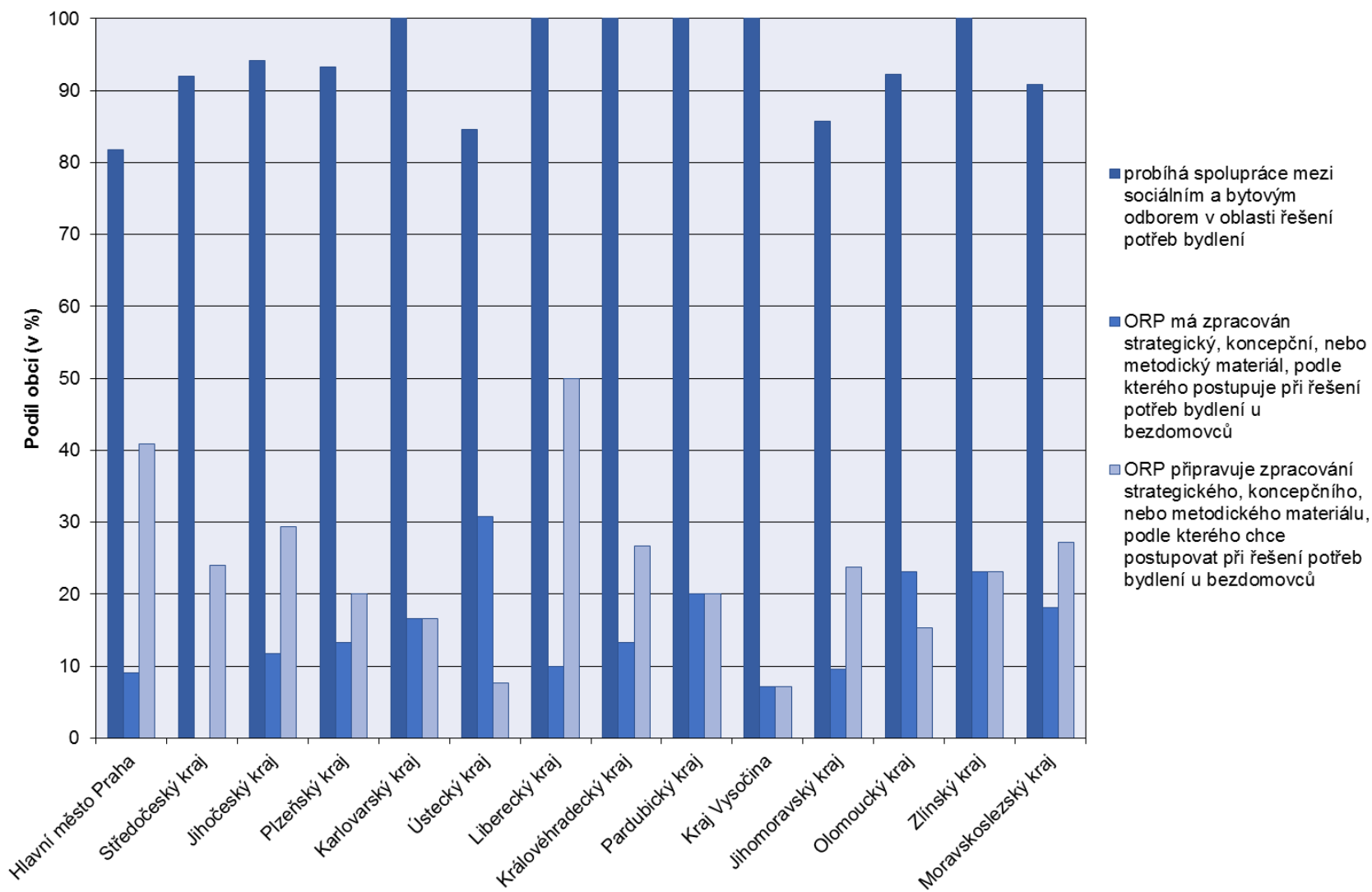
Výše uvedená praxe však zřejmě vytváří tlak na potřebnost vytváření materiálů strategické povahy, neboť v průměru čtvrtina obcí celkem podobný materiál v současnosti připravuje a hodlá jej v budoucnosti využít, což lze vnímat jako jednoznačnou vůli k systematictějšímu rozvíjení řešení problematiky bezdomovectví v místních podmínkách.

Tab. 25 – Počet obcí dle spolupráce odborů a stavu zpracování metodického materiálu potřeb bydlení

Území	Probíhá spolupráce mezi sociálním a bytovým odborem v oblasti řešení potřeb bydlení	ORP má zpracován strategický, koncepční, nebo metodický materiál, podle kterého postupuje při řešení potřeb bydlení u bezdomovců	ORP připravuje zpracování strategického, koncepčního, nebo metodického materiálu, podle kterého chce postupovat při řešení potřeb bydlení u bezdomovců
Hlavní město Praha	18	2	9
Středočeský kraj	23	0	6
Jihočeský kraj	16	2	5
Plzeňský kraj	14	2	3
Karlovarský kraj	6	1	1
Ústecký kraj	11	4	1
Liberecký kraj	10	1	5
Královéhradecký kraj	15	2	4
Pardubický kraj	15	3	3
Kraj Vysočina	14	1	1
Jihomoravský kraj	18	2	5
Olomoucký kraj	12	3	2
Zlínský kraj	13	3	3
Moravskoslezský kraj	20	4	6
Česká republika	205	30	54

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Graf 6 – Obce/správní obvody dle spolupráce odborů a stavu zpracování metodického materiálu potřeb bydlení

Tab. 26 – Podíl obcí dle spolupráce odborů a stavu zpracování metodického materiálu potřeb bydlení (v %)

Území	Probíhá spolupráce mezi sociálním a bytovým odborem v oblasti řešení potřeb bydlení	ORP má zpracován strategický, koncepční, nebo metodický materiál, podle kterého postupuje při řešení potřeb bydlení u bezdomovců	ORP připravuje zpracování strategického, koncepčního, nebo metodického materiálu, podle kterého chce postupovat při řešení potřeb bydlení u bezdomovců
Hlavní město Praha	81,8	9,1	40,9
Středočeský kraj	92,0	0,0	24,0
Jihočeský kraj	94,1	11,8	29,4
Plzeňský kraj	93,3	13,3	20,0
Karlovarský kraj	100,0	16,7	16,7
Ústecký kraj	84,6	30,8	7,7
Liberecký kraj	100,0	10,0	50,0
Královéhradecký kraj	100,0	13,3	26,7
Pardubický kraj	100,0	20,0	20,0
Kraj Vysočina	100,0	7,1	7,1
Jihomoravský kraj	85,7	9,5	23,8
Olomoucký kraj	92,3	23,1	15,4
Zlínský kraj	100,0	23,1	23,1
Moravskoslezský kraj	90,9	18,2	27,3
Česká republika	92,8	13,6	24,4

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

10. Vyjádření či doplnění informací k prevenci a řešení problematiky bezdomovectví

Volný prostor pro vyjádření k řešení problematiky bezdomovectví využilo 100 z 221 obcí s rozšířenou působností/správních obvodů, které se výzkumu zúčastnily. V rámci krajů se k prevenci a řešení problematiky bezdomovectví vyjádřilo nad rámec položených otázek nejvíce obcí ze Zlínského (69,2 %) a Karlovarského (66,7 %) kraje. Naopak obce z Olomouckého a Ústeckého kraje využily prostor k vyjádření nejméně, shodně 30,8 %.

Tab. 27 – Počet obcí, které se vyjádřily k problematice bezdomovectví

Území	Počet	Podíl (v %)
Hlavní město Praha	10	45,5
Středočeský kraj	10	40,0
Jihočeský kraj	6	35,3
Plzeňský kraj	7	46,7
Karlovarský kraj	4	66,7
Ústecký kraj	4	30,8
Liberecký kraj	6	60,0
Královéhradecký kraj	8	53,3
Pardubický kraj	6	40,0
Kraj Vysočina	7	50,0
Jihomoravský kraj	9	42,9
Olomoucký kraj	4	30,8
Zlínský kraj	9	69,2
Moravskoslezský kraj	10	45,5
Česká republika	100	45,2

Pozn.: Hlavní město Praha – údaje za správní obvody

Většina ORP měla potřebu vyjádřit obtíže při řešení problematiky bezdomovectví v místních specifických podmínkách. Možnosti vlastního vyjádření v 10. otázce využilo celkem 75 obcí.

Velká část ORP se vyjadřovala k obtížím, které jim brání v konkrétnějších odhadech počtu osob, které ztratily bydlení a zejména těch, které jsou ohroženy ztrátou bydlení. Zde obcím chyběla bližší metodologie jak odhad provést. Pro značnou část z nich se odpověď na tuto otázku stala podnětem k vlastnímu výzkumu na území své působnosti: oslovili všechny obce II., nebo i I. typu, poskytovatele sociálních služeb i jiné subjekty a data získaná od nich pak sečetli do výsledné sumy. Někde prováděli kvalifikovaný odhad podle místní znalosti osob, které jsou v obtížné sociální situaci, zdržují se v ubytovnách či jsou nájemci obecního bytového fondu. Pro některé respondenty výzkumu bylo zvoleným kritériem odhadu řešení nepříznivé sociální situace a tedy počet osob, se kterými pracovníci obce přímo řeší jejich individuální situaci, nebo mají k dispozici informace od poskytovatelů sociálních služeb.

Respondenti z obcí využili této příležitosti ke sdělení některých obtíží, spojených s řešením bezdomovectví, například:

- „Osobám s trvalým pobytem mimo náš správní obvod se snažíme poskytovat poradenství zejména při získávání osobních dokladů. Další nutné kroky, jako je například evidence jako uchazeč o zaměstnání, musí být provedeny v místě trvalého pobytu, což není v našich možnostech zajistit.“

- „Prostor pro zlepšení vidím zejména v oblasti zlepšení koordinace a spolupráce institucí, které vstupují do kontaktu s osobami bez přístřeší: sociální pracovníci obce – zdravotnická zařízení – věznice – pracovníci nestátních neziskových organizací – Úřad práce – spolupráce sociálního pracovníka v Praze s Úřadem práce/obcí v místě trvalého pobytu osoby.“

- „Chybí pobytové zařízení pro lidi bez domova, kteří potřebují sociální služby vzhledem k věku nebo zdravotnímu stavu. Stávající pobytové služby nezajišťují služby pro tuto cílovou skupinu. Problém se týká osob se závislostmi, s duševním onemocněním, bez příjmu, bez nároku na výplatu důchodu, dále se týká osob, které nejsou v evidenci Úřadu práce. Problém je i akceptace této skupiny osob většinovou společností“

- „Jako problematické u této cílové skupiny vnímáme zajištění odpovídající kapacity pobytové sociální služby – domov se zvláštním režimem pro osoby s nízkými příjmy, závislé na alkoholu apod. Problematická je rovněž péče o osoby bez přístřeší z okolních obcí, které využívají sociální služby města, ale neochota okolních měst na sociální služby statutárnímu městu finančně přispívat.“

- „Sociální pracovníci a koordinátoři komunitního plánování nemají žádný vliv na rozhodování samosprávných orgánů, pokud tyto nejsou nakloněny situaci řešit.“

- „Je obtížné, často i nemožné nalézt v terénu osoby, kterým např. hrozí ztráta bydlení, jsou zadlužené (nemáme v ORP žádnou sociálně vyloučenou lokalitu, kde by se tyto osoby kumulovaly)...Tito lidé se obracejí na sociálního pracovníka pozdě, kdy už nelze s danou situací nic dělat, jelikož mají většinou minimální příjmy a dluhy jsou již tak vysoké, že věřitelé, či exekutoři nechtějí přistoupit na splátkové kalendáře. Poté přijdou tito lidé v případě vysokých dluhů o dům a následně až řeší svoji situaci u sociálního pracovníka. Azylové domy či noclehárny na území ORP nemáme, tudíž lidé odcházejí do jiného ORP a do větších měst. Problém je, pokud se jedná o rodinu – musí se rozdělit, kdy matka s dětmi jde bydlet zvlášť a otec zvlášť. U některých osob je problém s jejich neochotou akceptovat pravidla – např. zákaz alkoholu v určitých zařízeních (dobrovolně nechtějí nastoupit na protialkoholní léčbu). Velmi ohrožení jsou i senioři s nízkými příjmy či bez nároku na výplatu důchodu, které je velmi obtížné umístit bez příjmu do zařízení sociálních služeb (popřípadě pokud nepotřebují sociální službu, tak nemají prostředky na ifinancování bydlení v soukromém sektoru). Taktéž i matky samoživitelky nezvládají financovat své bydlení (mají-li rodičovský příspěvek, nedosáhnou na příspěvek na živobytí + doplatek na bydlení a trvalé pobyty nájemníkům majitelé nechtějí udělovat, kdy hrozí nájemníkům vyhazovem, i když by matky pak mohly dosáhnout

na příspěvek na bydlení). Problém je i to, že Úřad práce vyžaduje, aby osoba v žádosti o příspěvek na živobytí uvedla, kde bydlí (bydlí-li na ulici, kdy odmítá jít do azylového domu, tak mu ÚP nepřizná příspěvek na živobytí a osoba je zcela bez prostředků, kdy nemá finance ani na jídlo – toto ho donutí ke kriminální činnosti).....U koncepčního řešení bezdomovectví na území ORP je také problém v tom, že je velice nízká ochota menších obcí přispívat na provoz sociálních služeb a sama ORP to neufinancuje...Toto by částečně řešila povinnost obcí přispívat na sociální služby v minimální síti sociálních služeb....“

- „ Stát by měl zajistit výstavbu bytů nejen pro osoby, které se ocitly v mimořádně tíživé bytové situaci, jsou bez příjmů, závislé pouze na sociálních dávkách, ale také pro osoby, které mají pravidelný měsíční příjem ze své pracovní činnosti, ale nemohou si dovolit z finančních důvodů pořídit byt do osobního vlastnictví (jejich příjem se pohybuje ve výši minimální mzdy). Tato skupina osob není nikterak podporována a postupně se také propadá do dluhové pasti.“

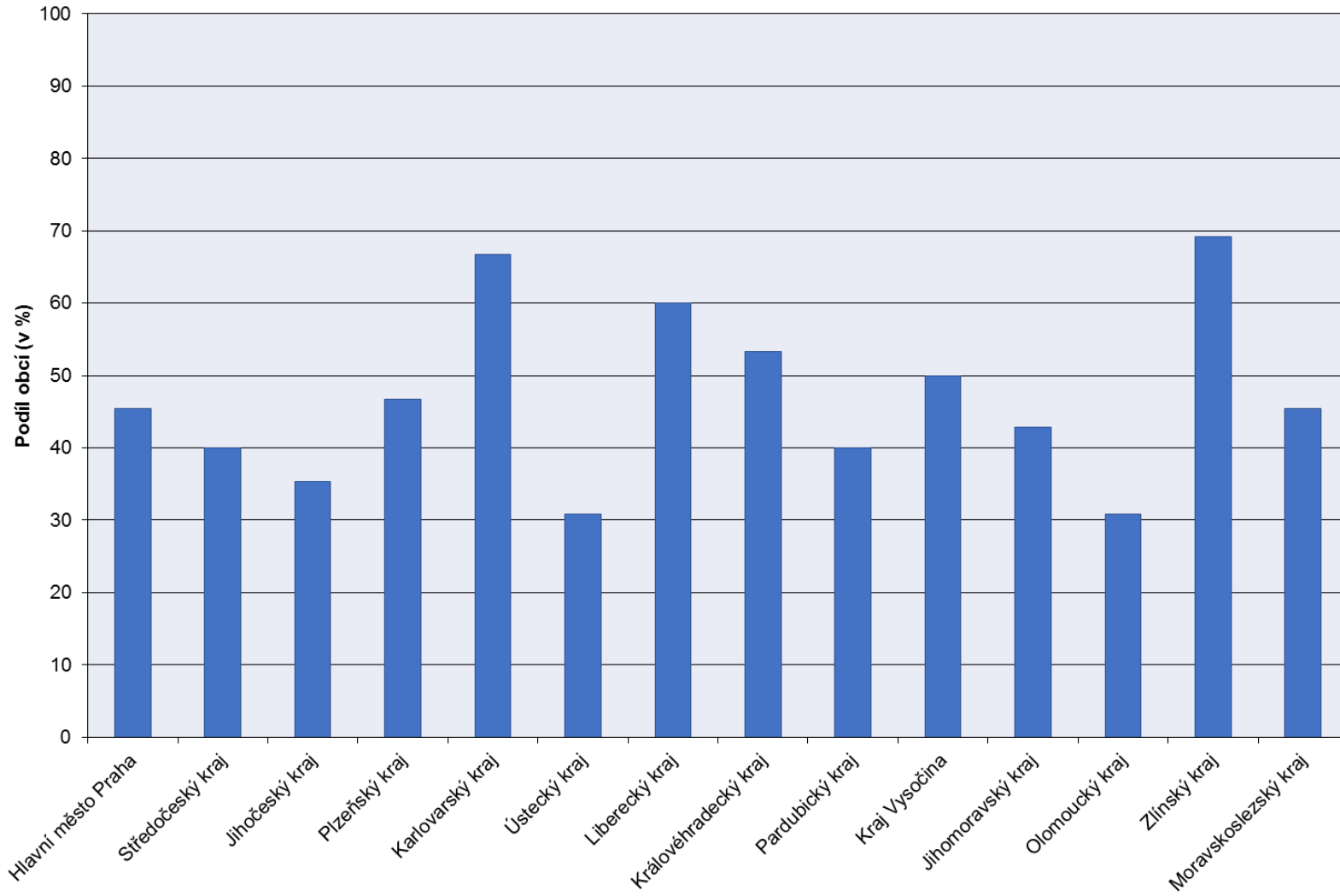
Také se však podělili o dobrou praxi, která se jim osvědčila, například:

- „ Považujeme síť sociálních kurátorů a dalších odborníků na obcích za jednu z mála plošných funkčních sítí v ČR...“

- „ V souvislosti s novelou zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, bude přijat zaměstnanec, jehož pracovní náplní bude prevence a řešení problematiky nestandardního bydlení.“

- „ MČ vytváří pracovní pozice a zaměstnává osoby bez přístřeší na úklidové práce....V rámci prevence MČ od dubna 2013 finančně podporuje projekt „mobilní jednotka“. Jedná se o terénní sociální službu, která je poskytována pomocí upraveného dodávkového automobilu, okamžitá pomoc je zajišťována přímo v terénu sociálním pracovníkem, součástí je poskytnutí zdravotnické a materiální pomoci a převoz zdravotně oslabených a hygienicky zanedbaných osob do některého zařízení sociálních služeb nebo zdravotnického zařízení. Zároveň byla navázána úzká spolupráce této terénní sociální služby a sociálními kurátory MČ, kteří přímo v terénu navazují kontakt s těmito klienty.....“

Graf 7 – Podíl obcí/správních obvodů, které se samostatně/nad rámec položených otázek vyjádřily k problematice bezdomovectví (v %)

11. Závěr

Výzkum zaměřený na problematiku prevence a řešení bezdomovectví, jehož respondenty by byly obce, nebyl MPSV dosud realizován. Podařilo se i s přispěním spolupráce krajských metodiků sociální práce krajských úřadů dosáhnout více než 97% návratnosti dotazníků, což svědčí o reprezentativnosti a posiluje celkovou validitu tohoto výzkumu.

Výzkum potvrdil, že chápání problematiky bezdomovectví obcemi s rozšířenou působností, respektive jejich sociálními pracovníky, kterým byl výzkum určen, je vnímáno komplexním způsobem – nebyla zjištěna dichotomie mezi vnímáním bezdomovectví v rovině ohrožení a již zjevného stavu bez bydlení podle definice ETHOS.

Většina osob, kterých se bezdomovectví týká, jsou podle odhadu respondentů osoby místní, s trvalým pobytem v územní působnosti obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP) s výjimkou Prahy, většiny obcí Středočeského kraje a Plzně, které jsou specifické v tom, že naopak většina osob, kterých se problém bezdomovectví týká, nemá podle odhadů trvalý pobyt v územní působnosti těchto lokalit.

Jako nejčastější důvody vzniku bezdomovectví byly uváděny zadlužení (90,0 %), závislost na alkoholu (79,2 %) a nezaměstnanost (78,7 %), což potvrzuje převažující názor o multifaktoriální povaze příčin tohoto jevu a může i anticipovat směr, kterým by měly být zaměřeny preventivní nástroje k předcházení bezdomovectví.

Přes 92 % ORP uvádí **sociální práci** jako nejčastější nástroj k řešení bezdomovectví.

Sociální pracovníci mají zhruba zmapováno kolik je osob ohroženo ztrátou bydlení, ale již nehovoří o počtech těchto osob, se kterými sociální pracovníci pracují. Odhady počtů ohrožených osob můžeme však vnímat jako cílové skupiny pro terénní práci.

Současně výzkum potvrdil, že sociální práce nemůže být jediným vhodným nástrojem k řešení bezdomovectví. Obce využívají široké spektrum nástrojů a jejich různé kombinace podle místní potřeby a podmínek, obvykle s nezbytnou participací nástrojů v přenesené působnosti (sociální práce) a nezbytného podílu samosprávy (například komunitní plánování a bytová politika obce).

Nástroji, které zároveň většina ORP postrádá, jsou jednoznačně pobytové kapacity k bydlení i přechodnému ubytování provozované obcí, od krizových zařízení, po dlouhodobá (obecní byty).

Výzkum rovněž potvrdil **význam strategického plánování obce i tvorby koncepčních či metodických materiálů** vztahujících se k oblasti prevence a řešení bezdomovectví. Výzkum ukázal, že tam, kde ORP využívá tyto materiály, je zároveň schopna identifikovat počty osob ohrožených bezdomovectvím a poskytnout jim cílenější podporu.

Návrhy možných opatření v souladu s plněním Koncepce řešení a prevence vzniku bezdomovectví:

- Podpora rozvíjení sociální práce v obci pro oblast prevence a řešení bezdomovectví. To znamená jednak rozvíjet podmínky pro odbornou činnost sociálních kurátorů, kterým nejvíce přísluší

v rámci sociální práce ve veřejné správě pracovat s touto cílovou skupinou osob, ale také hledat jiné a např. zcela inovativní nástroje jak identifikovat a oslovit s nabídkou pomoci včas ohrožené osoby a dále poskytovat kvalifikovanou pomoc v oblasti koordinace poskytování podporovaných forem bydlení a souvisejících služeb, např. i navrhnout a odpilotovat novou typovou pozici v sociální práci zaměřenou na problematiku řešení bezdomovectví v ORP.

- Navýšení počtu sociálních pracovníků v obcích.
- Posílení terénní sociální práce, jako základního nástroje sociální prevence. To, že zadlužení je nejčastější příčinou vzniku bezdomovectví, je jasným signálem pro vyšší podporu terénní sociální práce, kdy sociální pracovníci, kteří ovládají dluhové poradenství a jiné odborné sociální poradenství, mohou občanům pomoci zmírnit důsledky dluhů, zároveň mohou přispět i ke snížení rizika dluhové pasti, do kterého se občané dostávají.
- Vyzkoušet a porovnat modely sociální práce v přenesené a v samostatné působnosti obcí. Pro sociální práci v obci v přenesené působnosti lze využít stávajících dotačních titulů podle zákona o sociálních službách, pro model sociální práce v samostatné působnosti obcí lze využít zdroje z Operačního programu zaměstnanost, např. Výzva pro místní akční skupiny na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje.
- Podpora nástrojů bytové politiky dostupných v obci, např. krizové a nízkonákladové obecní byty a jejich význam v provázanosti s nástroji sociální politiky, například sociální práce, dávková podpora.
- Absence nízkonákladového bydlení zakládá potřebu podpory vzniku sociálního bydlení v každé obci. To zahrnuje jak výstavbu nového bytového fondu, tak i rekonstrukci a obnovu bytového fondu obcí.
- Podpora vzniku strategických, koncepčních, nebo metodických materiálů, vhodných k využití ORP při řešení potřeb bydlení.

Tento průzkum realizovalo oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání a oddělení statistické metodiky a rozborů MPSV.

12. Příloha

Dotazník - vzor

Průzkum řešení bezdomovectví v obcích s rozšířenou působností

Kraj:

Obec s rozšířenou působností:

Upozornění :

Dotazník, prosíme, průběžně ukládejte - podobně jako ukládáme změny např. v textovém editoru. Předejdeme tak možným nepřijemnostem se ztrátou vyplněných dat.

Formulář se uloží jednoduše stisknutím klávesy Enter během vyplňování libovolného pole formuláře.

[Zobrazit úvodní text](#)

- 1. Uveďte odhad celkového počtu osob ohrožených ztrátou bydlení (dle výše uvedeného bodu I. definice) ve všech obcích územní působnosti Vaší obce s rozšířenou působností (dále jen ORP):**

(uveďte maximálně pětimístné číslo bez mezer)

- 2. Uveďte odhad celkového počtu osob nebydlících (dle výše uvedeného bodu II. definice) ve všech obcích územní působnosti Vaší ORP:**

(uveďte maximálně pětimístné číslo bez mezer)

z celkového počtu nebydlících je počet žen:

z celkového počtu nebydlících je počet osob do 18 let:

z celkového počtu nebydlících je počet osob nad 65 let:

- 3. Z výše odhadovaného počtu osob nebydlících je většina osob:**

(vyberte pouze jednu z možností)

- s trvalým pobytem na území působnosti Vaší ORP
- bez trvalého pobytu na území působnosti Vaší ORP
- nemáme potřebné informace

- 4. Jaké jsou nejčastější Vám známé důvody bezdomovectví na území působnosti Vaší ORP ?**

(vyberte maximálně pět nejzávažnějších důvodů a ohodnoťte je známkou podle školní stupnice: 1 = nejzávažnější důvod, 5 = nejméně závažný důvod bezdomovectví)

zadlužení	<input type="text"/>
závislost na alkoholu	<input type="text"/>
závislost na drogách	<input type="text"/>
gamblerství	<input type="text"/>
rozpad rodiny	<input type="text"/>
nezaměstnanost	<input type="text"/>
onemocnění	<input type="text"/>
kriminalita	<input type="text"/>
chybějící nízkonákladové bydlení	<input type="text"/>
chudoba	<input type="text"/>
jiné důvody	<input type="text"/>

Pokud vyberete "jiné důvody", uveďte je prosím:

5. Seznam některých nástrojů k řešení situace osob ohrožených ztrátou bydlení a osob nebydlících

(vyberte nástroje, které: skutečně využíváte / máte k dispozici pouze v omezené míře / postrádáte.

Možnosti využíváte a máte k dispozici pouze v omezené míře mohou být vybrány samostatně nebo současně. Nikdy ale nesmí být vybrány současně s možností postrádáte.)

	Nástroje, které:		
	využíváte	máte k dispozici v omezené míře	postrádáte
krizové ubytování – obecní	☐	☐	☐
krizové ubytování – soukromé	☐	☐	☐
nizkonákladové bydlení (bydlení se sníženým nájmem)	☐	☐	☐
noclehárna	☐	☐	☐
azylový dům	☐	☐	☐
dům na půl cesty	☐	☐	☐
domov pro seniory	☐	☐	☐
domov pro osoby se zdravotním postižením	☐	☐	☐
domov se zvláštním režimem	☐	☐	☐
sociálně aktivizační služby	☐	☐	☐
odborné sociální poradenství	☐	☐	☐
terénní programy	☐	☐	☐
nizkoprahové denní centrum	☐	☐	☐
spolupráci s úřadem práce v oblasti dávkové podpory	☐	☐	☐
činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)	☐	☐	☐
sociální práci obce (kurátor, sociální pracovník)	☐	☐	☐
bezbariérové bydlení	☐	☐	☐
bydlení pro seniory (např. i domy s pečovatelskou službou)	☐	☐	☐
obecní/městskou policii	☐	☐	☐
zdravotnické zařízení	☐	☐	☐
výstavba nového obecního bytového fondu	☐	☐	☐
rekonstrukce a obnova bytového fondu	☐	☐	☐
komunitní plánování sociálních služeb	☐	☐	☐
potravinová pomoc	☐	☐	☐
šatníky	☐	☐	☐
jiné: <input type="text"/>	☐	☐	☐
jiné: <input type="text"/>	☐	☐	☐
jiné: <input type="text"/>	☐	☐	☐

6. Jaké z uvedených nástrojů používáte k prevenci bezdomovectví?

(vyberte jednu nebo více odpovědí. Pokud vyberete tuto oblast neřešíme, ostatní možnosti budou ignorovány)

- vyhledávání ohrožených osob (depistáž)
- poradenství, specifikujte:
- spolupráce se soukromými pronajímateli bytů
- shromažďování a vyhodnocování informací o ohrožených osobách
- strategické plánování obce
- primární prevence – přednášky a besedy na školách
- jiný nástroj
- tuto oblast neřešíme

7. Jakými způsoby obec informuje své občany o možnostech podpory pro prevenci a řešení bezdomovectví?

(vyberte jednu nebo více odpovědí. Pokud vyberete tuto oblast neřešíme, ostatní možnosti budou ignorovány)

- veřejné informační centrum
- cílená informační kampaň
- vyhledávání a informování ohrožených osob prostřednictvím činností sociální práce (doplňte odhad počtu oslovených osob v roce 2013, uveďte maximálně pětimístné číslo bez mezer):
- informace obec poskytuje na základě individuálních dotazů občanů
- jiným způsobem:
- tuto oblast neřešíme

8. Jakým způsobem je koordinováno poskytování sociálních služeb, které řeší bezdomovectví na území působnosti Vaší ORP?

(možno vybrat více odpovědí)

- obec zjišťuje potřebnost těchto sociálních služeb na území celého ORP
- obec zjišťuje potřebnost těchto sociálních služeb pouze na svém území
- obec finančně podporuje činnost některé z těchto sociálních služeb
- obec jiným způsobem než finančně podporuje činnost některé z těchto sociálních služeb, uveďte jakým způsobem:
- obec spolupracuje s krajským úřadem v procesu plánování rozvoje těchto sociálních služeb
- obec spolupracuje s jinými obcemi za účelem zajištění dostupnosti potřebných služeb
- jiným způsobem, uveďte jakým:
- tuto oblast neřešíme

9. V rámci úřadu obce s rozšířenou působností

(možno vybrat více odpovědí)

- probíhá spolupráce mezi sociálním a bytovým odborem v oblasti řešení potřeb bydlení
- ORP má zpracován strategický, koncepční, nebo metodický materiál, podle kterého postupuje při řešení potřeb bydlení u bezdomovců
- ORP připravuje zpracování strategického, koncepčního, nebo metodického materiálu, podle kterého chce postupovat při řešení potřeb bydlení u bezdomovců

10. Prostor pro Vaše vyjádření či doplnění k prevenci a řešení problematiky bezdomovectví:

(maximálně 5000 znaků)

Kontaktní údaje pracovníka, který dotazník vyplnil

Pracovní pozice:	<input type="text"/>
Jméno a příjmení:	<input type="text"/>
Email:	<input type="text"/>
Telefon:	<input type="text"/>

Děkujeme Vám za spolupráci při vyplnění dotazníku.

[Uložit a pokračovat později](#)

[Převodní](#)

[Uložit a odeslat](#)

[Odhlásit](#)

Ministerstvo práce a sociálních věcí